

Virtuel undervisning blandt universitetsstuderende under Covid-19

Virtual teaching among college students during Covid-19

2. semesterprojekt

Gr. nr. 15:

Julie Sarbæk Salling, 71533

Nanna Johansen, 71013

Sofie Cennet Sunme Christensen, 71072

Sirid Victoria Hvidtfeldt Stanek, 70979

Vejleder: Lise Lotte Hansen

Aflevering: 26 maj 2021

Resumé/Abstract

I denne projektrapport bliver der undersøgt og sat spørgsmålstegn ved, hvad den virtuelle undervisning har haft af indflydelse på en øget ensomhed som specifikt er blevet undersøgt blandt en gruppe unge studerende på 2. semester på RUC. Den undersøger og problematiserer ydermere, hvilke konsekvenser den virtuelle undervisning kan have for studerendes læringsudbytte og engagement, og hvordan dette kan påvirke ensomhed. I løbet af projektrapporten bliver der gjort brug, af Joshua Meyrowitz teori omhandlende mediers indflydelse på den måde vi spiller roller overfor hinanden. Vi benytter hans begreber front, back og middle region, til at italesætte den måde de studerende undgår at sætte kamera på under virtuel undervisning og interagere mindre med de andre studerende og underviserne under denne undervisningsform. Meyrowitz begreb om sense of place benytter vi i dette projekt, til at give en forklaring på den måde linjen mellem det offentlige og det private sløres, hvilket netop er det der sker, når de studerende deltager i virtuel undervisning. Yderligere benytter vi Meyrowitz begreb om gruppeidentitet, til at belyse hvad fællesskaber er og hvordan de opstår, da dannelsen af fællesskaber er noget den virtuelle undervisning, kan have en indvirkning på. Herudover bliver der gjort brug af Zygmunt Baumans sociologiske teori, til at analysere med henblik på adskillelsen af tid og rum, og hvad der sker med de moderne fællesskaber når de kommer ud for en prøve over et medie og undervisningsform over Teams. Der kan ud fra vores problemformulering konkluderes, at der er en sammenhæng mellem disse to faktorer og den virtuelle undervisning for nogle sagtens kan føre til en øget ensomhed. Ydermere kan det konkluderes, at virtuel undervisning har forskellige former for påvirkning på studerendes læringsudbytte og engagement, men i de flestes tilfælde meget negative konsekvenser, da det skaber mindre motivation og mindre lyst til studiet helt overordnet.

Indholdsfortegnelse

Resumé/Abstract	2
Indholdsfortegnelse	3
Indledning	4
Problemfelt	5
Problemformulering	7
Arbejdsspørgsmål	7
Begrebsafklaring	7
Definition af ensomhed	7
Afgrænsning	8
Teori	9
Joshua Meyrowitz	9
Zygmunt Bauman	12
Operationalisering af teori	15
Metode	16
Metodisk afgrænsning	16
Metodeafklaring	17
Metodiske overvejelser	19
Litteratursøgningsproces	19
Præsentation af empiri	20
Kvalitativ interviewmetode	21
Forberedelser af kvalitative interviews	22
Udførelse af kvalitative interviews	23
Kodning af interviews	24
Resultater af kodning	24
Resultater af kvalitative interviews	26
Analyse	29
Hvordan oplever RUC-studerende den virtuelle undervisning under corona-nedlukning?	29
Hvordan påvirker virtuel undervisning ensomhed hos universitetsstuderende?	34
Hvilke konsekvenser har virtuel undervisning for universitetsstuderendes læringsudbytte og engagement?	39
Konklusion	45
Perspektivering	47
Vores perspektiv på projektet	47
UCN's undersøgelse	48
Litteraturliste	50

Indledning

Den 11. marts 2020 blev Danmark lukket ned grundet Covid-19 (Ottosen 2021). Danskernes sociale samvær skulle skærpes markant. Dette blev vurderet som nødvendigt, da Covid-19 er en smitsom virus, der i værste tilfælde kan forårsage døden. Hen over sommeren 2020 blev samfundet åbnet delvist igen, og corona-restriktionerne forsvandt mere og mere fra den danske befolknings hverdag (Ottosen 2021). Men den 9. december samme år lukkede samfundet igen på grund af nye mutationer af sygdommen (stm.dk 2020). Denne nedlukning medførte bl.a., at alle universitetsstuderende skulle hjemsendes fuldstændigt fra deres studie, udelukkende måtte modtage undervisning online, og ikke længere kunne se alle deres medstuderende dagligt (Christensen 2020). Mange har mistet jobs, firmaer er gået konkurs, og børn og unge ikke har været i daginstitutioner, skoler eller på studie. Medierne har haft stor opmærksomhed på de små børn, afgangselever fra 9. klasse, 3. g'ere, efterskole- og højskoleelever, men hvor kommer de universitetsstuderende ind?

Mange har bekymret sig om "de unge", men den ældre gruppe unge undrer sig over, hvor de passer ind. Som en 4. semester studerende skriver i sit debatindlæg i Berlingske *'Tæller universitetsstuderende ikke som unge mennesker under coronakrisen?'*, hvori han forklarer sin frustration over, at studerende ikke indgår som en del af samtalen når emnet falder på hvor vigtigt det er, at "de unge" kommer i skole igen (Berlingske, 2021). I Dansk Magisterforening har de undersøgt, hvilke konsekvenser corona har haft for de studerende, hvor de bl.a. har fundet frem til, at flere føler sig ensomme, og at disse unge i højere grad har taget fat i f.eks. studieadministrationen end i professionelle som f.eks. en psykolog (Dansk Magisterforening 2020). Det store fokus der har været på andre grupper af unge gør, at mange universitetsstuderende føler sig glemt i debatten og nedprioriteret fra regeringens side. Der har de sidste to semestre været mere eller mindre lukket ned for fysisk undervisning på de fleste universiteter, men i medierne hører vi kun om 3.g'erne, der måske får aflyst deres vognetur. Det manglende faglige udbytte hos universitetsstuderende bliver ikke italesat. De studerende, som hver dag skal sidde derhjemme og studere uden rigtigt at have mødt deres medstuderende, trænger også til at blive hørt. Derfor vil vi i dette projekt undersøge, hvilken påvirkning Covid-19 kan have for universitetsstuderendes motivation, og hvordan det kan få konsekvenser for videre studie.

Problemfelt

Under Covid-19-nedlukningen har samfundet i høj grad benyttet sig af det moderne samfunds udvikling af massekommunikationsmidler, hvilket gør, at man kan kommunikere med hinanden hurtigt, til enhver tid og ligegyldigt om man befinder sig det samme sted fysisk. Dette understøtter Anthony Giddens teori om *adskillelse af tid og rum*. Giddens mener, at det meste af den sociale interaktion, der i det moderne samfund påvirker menneskers hverdagsliv, ikke længere foregår på samme tid og sted. Han mener derimod, at mennesker er blevet spredt i tid og rum. Giddens taler om, at det ikke kun er tidsbegrebet, der er forandret, men at det også er rumbegrebet, som er ændret. Han mener, at *“Vi kan befinde os i samme rum (space), men det behøver ikke ske samme sted (locale)”* (Kaspersen 2001; 122). Grundet denne *adskillelse af tid og rum*, er det virtuelle-rum blevet en større og større del af samfundet, hvilket kan give mennesker en mangel på det fysiske rum (Kaspersen 2001; 122).

Det virtuelle rum fylder især meget under corona. Universitetsstuderende har under nedlukningen af universiteternes fysiske undervisning, været tvunget til at leve i en virtuel-kommunikations-verden, ude af stand til at kunne interagere i et fysisk rum med deres venner. Denne virtuelle interaktion er smart og nem, da man til enhver tid hurtigt kan logge på nettet og interagere med hinanden, men der kan også være en bagside ved for meget af denne form for interaktion. Det, at de universitetsstuderende under corona-nedlukningen ikke har haft mulighed for at interagere med hinanden i et fysisk rum, kan gøre, at det sociale liv på uddannelsen forringes. UCN, som er Thistedes professionshøjskole, har i 2020 foretaget en undersøgelse af den virtuelle undervisning, der foregik under den første corona-nedlukning af de videregående uddannelsesinstitutioner. Undersøgelsen er baseret på 9 danske videregående uddannelsesinstitutioner, hvor 85.000 personer fra videregående uddannelser er blevet inddraget. Resultatet af denne undersøgelse viser, at *“der er enkelte eksempler på både undervisere og studerende, der har arrangeret online sociale aktiviteter, men det generelle billede er, at man i høj grad har manglet det sociale element”* (Georgsen & Qvortrup 2021; 7-15).

Unge evne til at koncentrere sig, forblive motiveret og have gavn af deres undervisning bliver også sat på prøve af den virtuelle undervisning. De unge har meget hurtigt skulle omstille sig til, at deres indlæring ikke længere skal foregå i et fysisk rum, men nu udelukkende foregår på en skærm. En undersøgelse foretaget af uddannelses- og

forskningsministeriet, som er blevet besvaret af ca. 20.000 studerende og 3000 undervisere viser, at den hurtige omstilling de unge har været nødt til at gennemgå har haft flere konsekvenser. Denne undersøgelse viser, at *“det blandt andet er gået hårdt ud over aktivitetsniveauet og arbejdsglæden blandt studerende og undervisere”* (Uddannelses- og Forskningsministeriet 2021). Ifølge undersøgelsen har der siden corona-nedlukningen af været et fald i både læringsudbytte og aktivitetsniveau hos de studerende. Besvarelserne på undersøgelsen viser, at *“seks ud af 10 studerende oplevede deres faglige udvikling som dårligere end ved fysisk undervisning”*(Uddannelses- og Forskningsministeriet 2021).

I en tidligere undersøgelse fra ufm (Uddannelses- og Forskningsministeriet), omkring hvorfor unge vælger at droppe ud af de videregående uddannelser, fortæller de unge, at hovedårsagen til frafald er uddannelsens faglige niveau (45%), herunder kommer det til udtryk, at det er et for højt fagligt niveau, der blandt andet får de unge til at frafalde uddannelse. Derudover er der 38% der har svaret, at det social miljø var for dårlig, 40% der fandt kvaliteten af undervisningen for dårlig samt 41% der følte sig ensomme på studiet (Frafald og studieskift, ufm, 2018). Med den viden fra undersøgelserne om nødundervisningen under corona krisens konsekvenser af bl.a. en dårligere kvalitet af undervisning samt øget ensomhed og færre sociale arrangementer blandt de studerende, kan man forudsige en muligvis større mængde frafald fra de videregående uddannelser som endnu en konsekvens af Covid-19.

Ifølge en undersøgelse udført af forskere fra Københavns Universitet og andre internationale forskere, så er *“social afstand blevet et normalt og vigtigt redskab i kampen mod pandemien, men nedlukningen påvirker vores psykiske helbred i foruroligende grad – det gælder især unge under 30 år og mennesker, som tidligere har været ramt af psykisk sygdom.”* (Elsevier 2021). Denne undersøgelse er lavet på 200.000 borgere fra hele europa. Den viser, at befolkningens mentale helbred har været meget påvirket, og at ensomhed blandt unge er blevet forværret grundet corona-nedlukningen (Elsevier 2021).

Problemformulering

- Hvilken sammenhæng er der mellem virtuel undervisning og øget ensomhed blandt universitetsstuderende under Covid-19, og hvilke konsekvenser kan dette medføre?

Arbejdsspørgsmål

- Hvordan oplever RUC-studerende den virtuelle undervisning under corona-nedlukning?
- Hvordan påvirker virtuel undervisning ensomhed hos universitetsstuderende?
- Hvilke konsekvenser har virtuel undervisning for universitetsstuderendes læringsudbytte og engagement?

Begrebsafklaring

Definition af ensomhed

Da vi i denne akademiske opgave arbejder med begrebet ensomhed, vil vi redegøre for hvordan vi tager udgangspunkt i begrebet, og hvordan det skal forstås som baggrund for vores teori, empiri og data med udgangspunkt i unge studerende.

Mennesket har et fundamentalt behov for at høre til. Dermed er tætte og frugtbare relationer og tilhørsforhold helt centralt for menneskers generelle trivsel og velbefindende. Ensomhed kan beskrives ud fra en evolutionær teori, der anser ensomhedsfølelsen som fundamental hos ethvert menneske. Ud fra dette kan ensomhed opfattes som en social smerte og et signal om, at en persons tilhørsforhold eller sociale relationer er truet. Denne følelse kan sammenlignes med fysisk smerte, da den har samme funktion som den fysiske smerte, da den advarer kroppen om, at der er noget galt eller noget på spil, og dermed tvinger kroppen til at reetablere sine relationer (Pedersen 2014; 15). Endvidere er der en veldokumenteret sammenhæng mellem ensomhed og sociale relationer. Unge har et behov for tilhørsforhold og danne sociale relationer, derfor har både individuelle, men også relationelle faktorer en betydning for om man føler sig ensom. Dermed skaber gode tilhørsforhold til andre unge en mindre risiko for at føle sig ensom i sin hverdag (Pedersen 2014; 23).

Afgrænsning

I dette afsnit vil vi gennemgå vores valg og fravalg, hvilket ledte til afgrænsninger af vores projekt. Vi har i dette projekt valgt kun at have fokus på unge under uddannelse. Denne afgrænsning har vi foretaget, da det lige netop er hos denne aldersgruppe, hvor ensomheden har steget betydeligt under corona-nedlukningen. En undersøgelse fra Institut for Folkesundhedsvidenskab ved Københavns Universitet viser at *“næsten hver fjerde unge i alderen 16-29 år følte sig ensomme under forårets fysiske isolation”* (Hagemann 2021), hvilket er dobbelt så mange ensomme end normalt, *“hvor 10–14 procent af de unge føler sig ensomme”* (Hagemann 2021).

Vi har i kategorien unge under uddannelse valgt at fokusere på universitetsstuderende frem for gymnasieelever. Dette valg har vi truffet, da der under corona-nedlukningen og genåbningen har været meget mere fokus på gymnasieelever, end der har på universitetsstuderende. Danske universiteter udtaler, at de under corona *“er blevet lidt glemt i debatten”* (Friis 2021). Dermed er emnet om universitetsstuderendes påvirkning af corona-nedlukningen ikke blevet belyst i lige så høj grad som emnet om gymnasieelevers påvirkning af corona-nedlukningen. Derfor har vi valgt at have fokus på universitetsstuderende i vores projekt, da vi har større mulighed for at skabe ny viden og belyse områder, der endnu ikke er blevet grundigt undersøgt.

En anden afgrænsning vi har foretaget er, at have fokus på de universitetsstuderendes virtuelle undervisning. Dette har vi valgt, da de universitetsstuderende har skulle gennemgå virtuel undervisning under corona-nedlukningen, og dermed ikke har kunnet se deres medstuderende i virkeligheden, hvilket kan påvirke dem mentalt. Sidsel Tønder udtaler om den virtuelle undervisning under corona, at *“Når så online undervisning og aflysning af sociale arrangementer bliver definerende for studiestarten, er der et helt grundlæggende menneskeligt aspekt, der går tabt og glæden ved at uddannelse sig ryger ud af ligningen”* (Kølln 2021).

Yderligere har vi valgt udelukkende at have fokus på førsteårsstuderende i vores interviews. Denne afgrænsning har vi foretaget, da førsteårsstuderende kun har oplevet at studere på universitetet, mens der har været corona. Dermed vil de udelukkende have oplevelsen af, hvordan universitet er i en corona-situation. De har ikke førhen haft et corona-frit universitetsliv, hvor de har kunne skabe relationer til de andre studerende. Dette gør, at de førsteårsstuderende i høj grad er påvirkede af corona-situationen på universiteterne.

Resultatet af en ny undersøgelse foretaget af Danmarks Evalueringsinstitut (EVA) viser, “*at andelen af nye studerende, der havde let ved at lære deres medstuderende at kende, er faldet fra 73% i 2017 til 43% i 2020. Samtidig er antallet af de nye studerende, der har oplevet ensomhed, steget fra 56% i 2017 til 63% i 2020*” (Brix 2021).

Teori

Joshua Meyrowitz

Joshua Meyrowitz udgav i 1985 sin bog “*No Sense of Place*”, hvori han beskriver de elektroniske mediers indflydelse på det sociale og fysiske liv. Meyrowitz er inspireret af og bygger videre på teori fra Goffman og Marshall McLuhan, hvis teorier han smelter sammen med sin egen.

Informationsflow

“It is not the physical setting itself that determines the nature of the interaction, but the patterns of information flow” (Meyrowitz 1985; 36)

I ordet ‘informationsflow’ mener Meyrowitz social information, hvilket vil sige, alt det, som mennesker er i stand til at vide om adfærden og handlinger hos dem selv og andre. Disse informationer går ud over steds-bundne situationer, altså forekommer også ved adskilt kommunikation, som over telefonen el.lign. (Meyrowitz 1985; 37-38).

Modsat Goffman mener Meyrowitz, at frontstage og backstage ikke nødvendigvis bestemmes af det fysiske rum men af informationsstrømmen. Han kommer med eksemplet, at når en telefonsælger ringer op er han backstage indtil opkaldet besvares, hvorefter han kommer i frontstage, selvom begge personer stadig befinder sig fysisk hver for sig (Meyrowitz 1985; 38-39).

Han italesætter, at med de nye elektroniske medier sker der en ændring i vores fælles idé om, hvordan vi færdes blandt hinanden både i det fysiske rum, men også virtuelt i den forstand, at medierne medbringer et nyt publikum til de forskellige performances både backstage og frontstage (Meyrowitz, 1985; 39).

Front, back og middle region

Meyrowitz taler om separationen af situationer, hvor man agerer forskelligt alt efter, hvilket rum man befinder sig i. Man har brug for et ‘andet’ rum, der kan identificeres som Goffmans

backstage, hvilket Meyrowitz omdøber back region, da han ikke er enig med Goffman om, at man fysisk flytter sig som på en scene, men at det mere er et område. Denne back region er et sted, hvor man slapper af, lader op og øver sig til sin performance. Hvis man mister muligheden for at holde dette sted privat, så kan man heller ikke performe sine front region roller lige så præcist eller perfekt længere (Meyrowitz, 1985; 46).

Meyrowitz taler om, at når to situationer smelter sammen bliver de til en ny tredje situation, hvilket ift. back og front region bliver til hvad han kalder middle region. Denne middle region skal ses som om, at tilskuerne har et 'sideview', altså de kan se noget af 'scenen', men også noget af 'backstage'. Tilskueren kan se, at performereren skifter fra back til front region og performereren må derfor også ændre sin adfærd, som nu indeholder både back og front region aspekter, men mangler ekstremerne, da performereren ikke længere har samme mulighed for at øve sig privat i backstage, da personen også er præget af, at publikum kan se med og derfor vil performereren forsøge at gemme det "uperfekte" væk (Meyrowitz, 1985; 47). Meyrowitz argumenterer for, at en front region performance er afhængig af flere tidligere både front- og back region performances, og at man i den nye performance også skal tage stilling til, om nogen i publikum har set disse tidligere performances, da man gerne vil fremstå konsekvent i sine performances. Derfor ser Meyrowitz middle region som et resultat af et overlap mellem situationer og publikum, hvorimod han ser 'deep back region' og 'forefront region' som en ny mulighed for mere ekstreme versioner af adfærden i forbindelse med, at man kan befinde sig i mere isolerede kontekster (Meyrowitz, 1985; 50).

Meyrowitz skriver, at distinktionen mellem situationer bestemmer, hvor meget en persons adfærd kan variere, og at denne distinktion bestemmes af tid og rum. Det er her medier spiller en rolle i, hvorvidt der skabes et overlap, altså middle region adfærd, eller en større distinktion mellem sociale situationer, hvor man kan performe mere ekstremt, altså deep back region eller forefront region (Meyrowitz, 1985; 51).

Sense of place

I sin konklusion skriver Meyrowitz, at ordene 'sense' og 'place' har flere betydninger. 'Sense' er både perception, altså den personlige oplevelse, og logik, hvor 'place' både kan være et fysisk sted, men også ens sociale plads. Pga. de elektroniske medier, er tidligere adskilte sociale situationer blevet kombineret og derfor er der sket et skift, der har sløret linjen mellem det private og offentlige, hvilket har gjort, at det offentlige spilder over i det private, hvilket gør det svært, at forstå og fornemme sit 'sted' både socialt og fysisk, da det

fysiske ikke behøver at eksistere og derfor ikke sætter rammerne for den sociale interaktion (Meyrowitz, 1985; 308).

Fællesskaber

Joshua Meyrowitz bruger begrebet 'gruppeidentitet' som han forklarer, som en følelse (sense) af, at tilhøre samme gruppe. Denne følelse afhænger af den sammenhæng man er i, både fysisk og kulturelt. Denne dannes ved en "dem" og "os" følelse, altså at man føler sig anderledes ift. en anden gruppe. Man føler sig specielle på baggrund af en information man deler med hinanden, men ikke med andre. Informationen man deler med denne specielle gruppe er bl.a. en indsigt ind i ens back region som "de andre" ikke får indblik i (Meyrowitz, 1985; 56-57). Disse er ikke altid helt fastlagt, selvom man ofte føler, at man tilhører en gruppe på baggrund af sin identitet så kan dette tilhørsforhold til en gruppe ændre sig alt efter den situation og information man står med. F.eks. kan to brøndbyfans mødes til en fest, hvor alle de andre er FCK-fans og derfor danne en gruppe, men hvis en brøndbyfan og en FCK-fan mødes på en ferie i Spanien, kan de danne en gruppe på baggrund af, at de er danskere og i den forbindelse dele informationer og erfaringer, der måske deler fodbold op i "dansk" mod "spansk" frem for "FCK" mod "Brøndby". Det afhænger altså af hvilken kontekst gruppen dannes i (Meyrowitz, 1985; 54-55). Medier kan enten styrke eller nedbryde disse gruppeidentiteter, da de kan give et indblik i back region, som både kan tillade nogle af undgå grupperne, og for andre at få del i dem (Meyrowitz, 1985; 57).

Som i eksemplet ovenover, er der ofte en fysisk distinktion mellem de to situationer. De befinder sig altså fysisk to forskellige steder for at kunne skifte deres sociale adfærd. Hvis man skal lave store skift i sin adfærd så er der behov for et slags 'movement' for, at man kan gå fra den ene rolle til den anden (Meyrowitz, 1985; 116).

Når man skal gå fra en gruppe til en anden, f.eks. fra gymnasieelev til universitetsstuderende er der en overgang som Meyrowitz kalder 'socialisering'. Hvor det, at have en gruppeidentitet er en følelse af at være (being), så er socialisering at blive (becoming) (Meyrowitz, 1985; 337). Dette er, når man som ny i gruppen, eller som en helt ny gruppe, langsomt får indsigt i de specielle informationer, der kun deles med gruppemedlemmerne. (Meyrowitz, 1985; 57). Denne socialisering var før i tiden bundet til et fysisk sted som f.eks. en skole, sportsklub osv., men med de nye medier er denne viden ikke længere bundet til stedet og kan derfor deles med langt flere, dog mister informationerne noget af det specielle og unikke (Meyrowitz, 1985; 308).

Bogen *“No Sense of Place”* er skrevet før opfindelsen af sociale medier, derfor kan man ikke direkte bruge teorien på sociale medier, da Meyrowitz’ udgangspunkt er medier som radio og tv. Dog kan man godt videre fortolke på middle region begrebet ift. Teams og anden virtuel undervisning, da man netop bringer undervisningen med hjem i sin privatsfære og derfor befinder sig i, hvad Meyrowitz beskriver som middle region. Vi vil arbejde med middle regions sammensmeltning af front og back region ift. hvordan Teams tilbyder et ‘sideview’ for studerende og underviser, og hvordan dette virtuelle sted præger undervisning og indlæring.

Zygmunt Bauman

Zygmunt Bauman var en polsk kritisk sociolog, der fra 60’erne og op til nyere moderne tid, satte fokus på blandt andet globalisering, individualisering, fællesskabets forandring og senere hen den flydende modernitet (Andersen og Kaspersen 2013; 469-70). Han viderebygger på Anthony Giddens teori om de rene forhold og adskillelse af tid og rum, hvor han viderefører dette til hans begreber om fællesskab, og ydermere den adskillelse der sker i tid og rum i forhold til tilhørsforhold, og den flydende modernitet mennesket har tillejret sig i dag.

Fællesskab

Bauman beskæftiger sig med begrebet fællesskab, som han snakker om, ved *“fællesskabet er først og fremmest et varmt sted, et hyggeligt og rart sted. Det er som tag, vi kan søge ly under, når det øser ned, som et ildsted, vi kan varme vore hænder ved på en frostkold dag”* (Bauman 2002; 7). Bauman ser fællesskabet som et trygt sted at være, dog påpeger han også, at når man træder ud af dette fællesskabs ‘varme’, må man være på vagt og holde skarpt øje, hvorimod inde i fællesskabet kan man slappe af. Det essentielle ved et fællesskab, påpeger Bauman er, at hvis vi snubler og falder vil ingen le eller gøre nar af os, så længe vi er inde i fællesskabet, da man er accepteret som man er. Bauman mener dog, at dette er en drømmeforestilling om fællesskabet. Begreberne frihed og sikkerhed mener han ikke, at man kan opnå lige meget i disse sammenhænge. Dermed er han skeptisk hvad angår disse to begrebers sammenhæng, han hævder nemlig, at *“Uanset hvad man vælger, opnår man noget og mister noget andet. At gå glip af fællesskabet er ensbetydende med at miste sikkerhed; har man held til at opnå en plads i fællesskabet, vil man snart miste frihed”* (Bauman 2002; 10).

Vi ønsker, altså at indgå i fællesskaber, men samtidig er vi godt klar over, at vi mister en del af den frihed, som vi havde drømt om at få, ved indgå i fællesskabet.

Herudover snakker Bauman også om en underkategori af fællesskaber. Han snakker om, at der i senere moderne tid er opstået, den form for fællesskaber som er kortvarige og særdeles overfladiske, dem betegner han som “knagefællesskaber eller “flygtige fællesskaber”.

Herudover opstår der også andre former for fællesskaber, kaldet “frygt fællesskaber”, som kendetegnes ved, at man ønsker at minimere frygt og holde fremmede ude af disse fællesskaber. Han beskriver dette fællesskab således “*Bange, ensomme mennesker uden et fællesskab vil blive ved med at søge efter et fællesskab uden frygt, og de som bestemmer over det ugæstfrie offentlige rum, vil blive ved med at love et*” (Bauman 1999; 14). Der opstår altså en form for nye ekskluderende fællesskaber i samfundet, som i sidste ende bliver en hindring for åbne samværsformer (Andersen og Kaspersen 2013; 481).

Flydende modernitet

Et andet begreb der er meget væsentligt i Baumans sociologi, er hans begreb om ‘den flydende modernitet’. Med den flydende modernitet mener han, at der er kommet et altafgørende ‘flow’ i det postmoderne samfund i dag. Det vil altså sige, at manglende bindinger og fortøjninger, som der var i det førmoderne samfund, hvor ens identitet var forudbestemt, ikke længere eksisterer, og dermed er individualiteten også kommet langt mere i fokus. Det betyder, at tiden bliver opløst i et hastigt og altopslugende nu. Derudover forandres rummet også, hvilket indebærer, at der skabes nye og forandrede ‘ikke-steder’ og ‘tomme steder’. Dette er med til at skabe en stor fleksibilitet i dag, dog mener Bauman også, at det skaber negative følger med sig. Fællesskabet er blevet rykket op med roden uden at have en fast solidaritetsskabende forankring andre steder end i frygten. Dette betyder blandt andet for fællesskabet, at det er i en konstant kaotisk og ukontrolleret tilstand, og derved skabes der langt mere usikkerhed i fællesskaberne end nogensinde før (Andersen og Kaspersen 2013; 483).

Ikke-steder og tomme steder

Som sagt opererer Bauman med begreberne ‘ikke-steder’ og ‘tomme steder’. Disse steder indbyder ikke til, at man slår sig ned. Disse rum omhandler udelukkende, at man indgår i det, passerer det og til sidst forlader det så hurtigt som muligt igen. I ikke-stederne vil der typisk

være 'gæster' af forskellig art, og hver af disse gæster vil højst sandsynligt have deres egne vaner og forventninger. Dog ligger ideen i disse steder i, at disse vaner gæsterne har, skal gøres irrelevante i den periode de opholder sig i denne tilstand. Bauman mener herudover, at man på disse steder skal alle overholde de samme regler, og følge de samme adfærdsmæssige linjer, selvom man muligvis vil finde det meget anderledes fra normalen. *"Uanset hvad der skal gøres eller bliver gjort på 'ikke-steder', skal alle deres gæster føle sig hjemme uden at opføre sig, som om de virkelig er hjemme"* (Bauman 2000; 134). Endvidere snakker Bauman også om 'tomme steder', som i modsætning til 'ikke-steder' er et sted, der er tomt, men som ikke nødvendigvis er meningsløst. Disse steder anses som tomme, fordi de hverken har, eller kunne have en stor betydning. Bauman mener, at 'tomme steder', er steder der bliver tilovers, når man har tilendebragt en strukturering af de steder, der virkelig betyder noget. Dog Bauman mener ikke kun, at man kan se dem sådan, *"For mange steder er ikke blot uundgåeligt affald, men nødvendige bestanddele af en anden proces - nemlig kortlægningen af dem rum og steder, som mange forskellige brugere er fælles om"* (Bauman 2000; 137). Han mener, at de tomme steder er et sted, der bliver tilsidesat normalt, men som i sidste ende kan have en stor betydning for mange forskellige mennesker, der er fælles om at være på dette sted.

Modernitetens lethed

I forbindelse med, at Bauman snakker om tid og rum, er det relevant at kigge på hvordan samfundet er overgået fra en 'tung' modernitet til en 'lettere' modernitet. Med dette mener Bauman, at den tid og afstand, der engang lå mellem begyndelsen og enden, skrumper ind eller er ved at forsvinde fuldstændig væk. *"Tid og rum, de to begreber, som førhen blev brugt til at måle tidens gang og dermed beregne 'værdien' af den 'tabte' tid, har mistet en stor del af deres betydning, der ligesom alle andre betydninger - hidrørte fra det skarpe modsætningsforhold mellem dem, Nu er der kun øjeblikke dimensionsløse punkter"* (Bauman 2000; 155). Bauman nævner endvidere, at tiden har begået selvmord efter at have myrdet rummet som værdi. Med det mener han, at overgangen til modernitetens lethed har medført, at tid og rum ikke længere er en sammenhængende enhed, men nu kan agere individuelt hver for sig, og på den måde sker der et skub i moderniteten, hvor blandt andet 'ikke-steder' og 'tomme steder', bliver anderledes end før (Bauman 2000; 156).

Operationalisering af teori

For at kunne besvare vores problemformulering og vores arbejdsspørgsmål, vil vi i dette afsnit operationalisere de begreber, de valgte teoretikere gør brug af. Vi vil beskrive og redegøre for hvordan, de vil blive anvendt i vores analyse, og dermed hvordan vi kan anvende og analysere os frem til hvilken sammenhæng, der er mellem virtuel undervisning og en øget ensomhed blandt universitetsstuderende under corona nedlukningerne.

Vi vil igennem projektets analyse gøre brug af Zygmunt Baumans teori omkring fællesskaber, og ud fra dette begreb foretage en analyse på baggrund af hvilke fællesskaber det netop er, der opstår blandt universitetsstuderende, og hvordan de påvirkes under corona nedlukningerne. Herudover gør vi brug af hans begreb om flydende modernitet og modernitetens lethed, der netop sætter fokus på at den flydende modernitet, har skabt en lethed der har medført at adskillelsen af tid og rum tages op til et nyt niveau. Med disse begreber vil vi belyse og analysere, hvad overgangen fra den mere faste og solide modernitet til den flydende modernitet har gjort for adskillelsen af tid og rum, som Bauman bygger videre på fra Giddens teori. Med disse begreber vil det, i forhold til fællesskaber, analyseres hvorvidt virtuel undervisning har en indflydelse på fællesskabet i form af, at man ikke længere er fysisk til stede med sine medstuderende til hverdag. Endvidere vil der med hans begreb om 'ikke-steder' og 'tomme-steder', blive sat fokus på hvad konsekvensen af virtuel undervisning kan føre til i sidste ende. Til sidst, vil der blive analyseret ud fra hans begreber, om hvorvidt ensomhed er en faktor, der spiller ind hos vores unge studerendes hverdag, og hvilke konsekvenser det kan medføre, at alt undervisning er virtuelt.

Derudover gør vi brug af Joshua Meyrowitz' teori til at analysere den nye type interaktion, der forekommer gennem det virtuelle rum, Teams, både fagligt og socialt. Vi vil benytte os af Meyrowitz' begreb 'middle region', som medier er med til at skabe, til at belyse hvordan den virtuelle undervisning påvirker de studerendes performance i undervisningssituationen.

Meyrowitz' teori om gruppeidentitet bliver benyttet med udgangspunkt i, at vi specifikt har udgangspunkt i de førsteårsstuderende, der kun har gået på RUC under Covid-19 pandemien, hvor det fysiske rum derfor har været begrænset. Socialisering ind i denne nye gruppeidentitet og introduktionen til studielivet er ikke foregået på en traditionel Rusturmanér. Hertil bruges teorien om gruppeidentitet til, at belyse hvorvidt der er dannet en

gruppeidentitet og en tilknytningsfølelse hos denne gruppe studerende på trods af den manglende informationsdeling i socialiseringsperioden.

Samtidig giver Meyrowitz' teori mulighed for at undersøge, hvordan den sociale adfærd bliver udfordret af hurtige skift fra et Teams møde til et andet, selvom man fysisk stadig befinder sig det samme sted, og hvordan dette påvirker både det sociale sammenhold og fagligheden.

Selvom Meyrowitz' bog "*No Sense of Place*" er skrevet i 1985 og derfor ikke tager udgangspunkt i online kommunikationsmuligheder som Teams, mener vi, at der sagtens kan drages paralleller mellem de begreber han bruger ift. telefonisk og anden mediekommunikation, da hans udgangspunkt er, hvordan og hvilken information, der deles på hvilke tidspunkter og i hvilke sammenhænge. Dette mener vi, at virtuel undervisning netop påvirker, da det er en ny måde at dele ny information på.

Metode

I dette metodeafsnit vil vi først begrunde og redegøre for vores metodiske afgrænsninger af projektet. Herefter vil vi beskrive vores brug af metoder i projektet, og hvilke metodiske overvejelser vi har gjort os. Dernæst vil vi gennemgå vores anvendelse af kvalitativ metode i projektet.

Metodisk afgrænsning

Vi har valgt det kvalitative forskningsinterview, på baggrund af at kunne få en dybere og større indsigt i interviewpersonernes personlige viden og erfaring med ensomhed og virtuel undervisning under corona nedlukningerne (Poulsen 2019; 97). Vi har valgt at benytte os af det semistrukturerede interview, dvs. at vi har forberedt nogle spørgsmål på forhånd, inden for nogle generelle tematikker og emner vi gerne vil have belyst, hvor der gives plads til at stille uddybende spørgsmål undervejs og lade samtalen flyde lettere.

På baggrund af forudgående valgte tematikker, herunder corona, virtuel undervisning, ensomhed og overvejelser om at droppe ud, har vi valgt at afgrænse vores kodning af interviewene inden for disse for at gøre analysen overskuelig og gennearbejdet. Vi har valgt den temacentrerede tilgang frem for en personcentreret, da vi netop er interesseret i, hvad disse studerende mener indenfor tematikkerne (Thagaard 2004; 171). For at undgå at noget af

konteksten ville gå tabt ved en opdeling efter temaerne, har vi udarbejdet interviewguiden efter samme temaer.

Vi har valgt at beskæftige os med studerende på videregående uddannelser, da vi ønsker at undersøge mere og dybere omkring, hvordan corona nedlukningerne har påvirket universitetsstuderende. Dette har vi gjort med det formål at kunne se på en anden gruppe af unge end dem, der er blevet belyst mest under corona nedlukningerne. Der har været en masse fokus på gymnasieelever, afgangselever i folkeskolen, efterskoler, højskoler mf. Det er belyst utallige gange, hvorvidt gymnasieelever mv. har svært ved den virtuelle undervisning (Mikkelsen 2020), men de universitetsstuderende har ikke være i nærheden af, at blive omtalt ligesom de andre unge grupper. Derfor har vi på baggrund af dette, valgt at undersøge og belyse en anden gruppe end de oftest omtalte.

Endnu en afgræsning vi har foretaget os er, at vi ikke benytter os af den kvantitative metode. Denne metode har vi valgt at holde os fra, da vi ønskede dybdegående interviews, hvor der kom personlige holdninger, erfaringer og oplevelser på banen, og ikke hvor mange der f.eks. følte en øget ensomhed, eller følte mindre motivation på grund af den virtuelle undervisning. Vi fandt det langt mere relevant at få en dybdegående indblik i vores interviewpersoners erfaringer under corona nedlukningerne. Dog har vi valgt at inddrage kvantitativ data som supplerende litteratur, i form af en undersøgelse lavet på baggrund af at belyse hvorvidt og hvordan motivation, læring mv. har påvirket universitetsstuderende, når der har været virtuel undervisning. Endvidere har vi kun valgt at tage udgangspunkt i universitetsstuderende fra RUC, dette har vi gjort på baggrund af, at vi ønsker at belyse dannelsen af fællesskaber, når man starter på universitetet under Covid-19. Fællesskabet har ikke været til stede på samme måde, da der hele tiden har været restriktioner, eller fuldstændig nedlukning.

Metodeafklaring

I projektet gør vi brug af den data, vi har indsamlet og transskriberet fra de 6 semistrukturerede forskningsinterviews. Denne data er relevant for vores projekt, da de 6 interviews omhandler netop det fænomen, vi ønsker at undersøge, da de er foretaget på universitetsstuderende, der har gennemlevet, hvordan det er at være universitetsstuderende under corona-nedlukningen. Vi gør også brug af data fra UCN's undersøgelse der blev foretaget i år 2020. Denne data er relevant for projektet, da den bidrager med bred viden om,

hvordan 10 videregående uddannelser er blevet påvirket af Covid-19 (Georgsen & Qvortrup 2021; 7). UCN er en professionshøjskole, der arbejder med forskellige former for forskning, de udvikler undersøgelser på baggrund af et emne og står for University College Nordjylland. Undersøgelsen er lavet i samarbejde med uddannelses- og forskningsministeriet, der endvidere havde til hensigt at kunne udvikle de forskellige institutioners videre arbejde med den virtuelle undervisning. I spørgeskemaundersøgelsen har man spurgt omtrent 85.000 studerende fordelt på 10 forskellige uddannelsesinstitutioner omkring deres udbytte, motivation, trivsel mv. under corona-nedlukningen, hvoraf svarprocenten lå på 24 procent. Herudover har man i undersøgelsen spurgt 6000 undervisere fra de forskellige institutioner om spørgsmål vedrørende covid-situationens påvirkning på virtuel undervisning mv., hvor heraf 49 procent har svaret. Til slut har man i denne undersøgelse også valgt at udforme nogle interviews med nogle få svarpersoner. Alle svar er anonyme, og man kan derfor ikke se på den enkeltes svar på spørgeskemaet (UCN 2021). Denne undersøgelse er relevant at inddrage i vores projekt, da den kan bidrage til at supplere og forstå, hvordan den virtuelle undervisning har fungeret, og derudover om det synligt kan ses, at den har haft konsekvenser for de universitetsstuderende. Det, at vi gør brug af kvantitativ data fra denne undersøgelse, styrker projektets generaliserbarhed, da der er adspurgt 85.000 studerende i undersøgelsen omkring deres påvirkning af corona, hvilket bidrager med bred viden om det vi vil undersøge i vores eget projekt (Kristensen og Hussain 2019; 20).

Vi har i dette projekt valgt at gøre brug af faglighederne sociologi og planlægning rum og ressourcer (PRR). Vi har valgt disse fagligheder, da de passer godt til det fænomen, vi vil undersøge, nemlig de universitetsstuderendes mentale påvirkning af det virtuelle rum som corona-nedlukningen har tvunget dem til at befinde sig i under alt deres undervisning. Vi har valgt at benytte os af teoretikerne Joshua Meyrowitz og Zygmunt Baumann. Joshua Meyrowitz er relevant for vores projekt, da hans begreber om front, back og middle-region kan hænge sammen med, og give forklaringer på, den situation som de universitetsstuderende befinder sig i, når de gennemgår virtuel undervisning. Zygmunt Bauman er relevant for projektet da hans begreber om fællesskaber, ikke-steder og tomme-steder, modernitetens lethed og flydende modernitet kan give en forklaring på og forståelse for, den påvirkning de universitetsstuderende oplever under corona.

Metodiske overvejelser

Vi har i dette projekt valgt at have fokus på den kvalitative metode i form af vores 6 kvalitative interviews med universitetsstuderende på RUC. Vi har valgt at fokusere på universitetsstuderende, da vi ønsker at belyse, hvordan corona har haft en påvirkning på universitetsstuderende og ikke på f.eks. gymnasieelever, da der i forvejen er lavet mange undersøgelser, statistikker og artikler på deres udbytte og trivsel. Dog kunne man sagtens have undersøgt en anden gruppe såsom efterskoler, da efterskoleelever har haft et helt specielt år, i forhold til at corona har spillet en stor rolle. Alligevel har vi fundet det mest relevant at undersøge den gruppe af unge vi selv tilhører, da vi allerede har en forforståelse for dette. Vi har valgt netop 2. semester studerende på RUC, da de udelukkende har studeret på universitetet under corona. Hele universitetet har været præget af restriktioner, der har gjort, at man kun har måtte opholde sig på campus i et minimalt omfang, eller slet ikke. De studerende på 2. semesters undervisning har derfor været meget præget af virtuel undervisning, som de selv skulle strukturere, da alle forelæsninger har været optaget på forhånd. Det, at de kun har haft virtuel undervisning, kan have påvirket en øget ensomhed, hvilket vi ønsker at undersøge og belyse. Da vi selv er universitetsstuderende på 2. semester og har valgt at interviewe nogle fra vores eget hold, skaber det selvfølgelig også et bias. Interviewpersonerne kan dermed være påvirket af bias, hvis de gerne vil fremstå på en bestemt måde og vil iscenesætte sig selv over for os, deres interviewer, da vi går på samme hold og på samme universitet. Dermed skal vi samtidig stille os kritiske overfor, hvordan vi spørger ind til personernes erfaring, for ikke at påvirke interviewpersonerne i en bestemt retning (Thagaard 2004; 103). Dette har vi haft med i vores overvejelser både inden, under og efter vi har udført vores interviews.

Litteratursøgningsproces

Søgningen af litteratur og strategien for hvordan man søger litteratur er en stor del af processen for det samfundsvidenskabelige projektarbejde. Vi har derfor gjort brug af en litteratursøgningsstrategi for at sikre os, at vores problemformulering er dannet på et relevant kildegrundlag, og at vi har læst og gennearbejdet kilder, der er relevante inden for vores emne og teorier.

Vi har i vores projekt gjort brug af tre former for kilder primær, sekundær og tertiær. Den primære kilde i vores samfundsvidenskabelige projekt er vores kvalitative interviews, da de udgør det primære grundlag for undersøgelsen og det er dem vi tager udgangspunkt i, i vores analyse. Vores sekundære kilde er *No sense of place* af Joshua Meyrowitz, *Fællesskab - En søgen efter tryghed i en usikker verden* af Zygmunt Bauman og *Flydende modernitet* af Zygmunt Bauman. Disse tre kilder udgør grundlaget for projektet teori og er den teori vi bruger i vores undersøgelse. Den tertiære kilde vi gør brug af i projektet er *Metoder i samfundsvidenskab* af Kristensen, C. J. & Hussain, M. A. Denne kilde er brugt som vores metodiske grundlag gennem projektet.

Vi har i vores litteratursøgning brugt nogle forskellige forskningsdatabaser, men primært har vi brugt Det Kongelige Bibliotek og Google. I vores søgning har vi gjort brug af systematisk emnesøgning, hvor vi har lavet en søgeprofil, som har gjort det muligt at bruge forskellige søgeord, som har relevans for vores projekt. Vi har som udgangspunkt søgt ord som indgår i vores problemformulering, til det har vi brugt nogle af de boolske operatører, AND, OR og NOT, som er med til at konkretisere søgning. Disse boolske operatører kan bruges på forskellige måder, hvis man for eksempel bruger OR mellem to ord får man et større antal søgeresultater. Hvis man derimod bruger NOT mellem to ord udelukker man et bestemt ord, der måske minde om det andet men har en anden betydning, som man ikke ønsker at inddrage (Andersen, Jørgensen Davidsen 2019; 71-73). Vi søgte f.eks. på 'sense' AND 'place', og her kom bogen af Joshua Meyrowitz så op, der hedder '*sense of place*'.

Præsentation af empiri

Grunden til, at vi har valgt at benytte os af den kvalitative metode er, at den giver os en dybdegående viden om det emne vi vil undersøge. Det gør den ved at give os et indblik i interviewpersonernes livsverden, og hvordan de personligt har oplevet nedlukningerne og studielivet i denne forbindelse (Kristensen og Hussain 2019; 18). Vi har valgt det semistrukturerede forskningsinterviews, da det bidrager med personlig erfaring og viden, og giver os, som interviewerer, mulighed for at styre samtalen i den retning vi ønsker, mens vi samtidig gør plads til uddybende svar fra interviewpersonens egne fortællinger og historier. Modsat de strukturerede interviews, da der her ikke ville have været samme plads til at uddybe personlige fortællinger og erfaringer. Det semistrukturerede interview er vigtigt når vi

vil tilegne os viden om coronas påvirkning på universitetsstuderende og gå i dybden med deres personlige erfaringer (Poulsen 2019; 97).

Vi har også valgt at inddrage kvantitativ data i form af UCN's undersøgelse. Det har vi valgt, da kvantitativ data bidrager med en bred viden om et fænomen, og da vi på denne måde kan få information omhandlende en stor del af projektets udvalgte gruppe (Kristensen og Hussain 2019; 22). Det, at vi anvender denne kvantitative data, og dermed får en bred viden om det fænomen projektet ønsker at undersøge, supplerer vores dybdegående viden fra vores kvalitative semistrukturerede interviews godt. Den kvantitative data vil primært blive brugt til en videre perspektivering og perspektivering, hvor vi ønsker at sammenligne UCN's undersøgelse med vores kvalitative undersøgelse. På den måde kan vi inddrage et andet perspektiv og nogle andre svar, som supplerende data til at underbygge vores projekt.

Kvalitativ interviewmetode

I dette afsnit vil vi gøre rede for, hvordan vi har anvendt kvalitativ interviewmetode igennem vores projekt, og hvilken relevans denne metode har haft for hele udformningen af vores projekt.

Den kvalitative interviewmetode er valgt på baggrund af, at vi ønskede en dyb indsigt i, hvordan universitetsstuderende på RUC oplever en sammenhæng mellem den virtuelle undervisning og en øget ensomhed under diverse corona nedlukninger. På den måde har man kunne få en dybere indsigt i, hvordan interviewpersonerne har haft det gennem de forskellige ned- og oplukninger (Kristensen og Hussain 2019; 18). De kvalitative interviews omhandler seks unge mennesker, der studerer på 2. semester på RUC, som er projektets case. På den måde har vi kunne undersøge en masse forskellige aspekter hos hver af de unge studerende, blot ud fra seks personer (Jensen og Kvist 2019; 49). Igennem interviewene vil interviewerens fungerer som en minearbejder, også kendt som opinions interviewerens. Minearbejderens formål er netop at grave "metallet", som der ligger skjult under jorden, op, hvor metallet kommer til at have en subjektiv autentisk betydning, når det bliver gravet op til overfladen (Kvale & Brinkmann 2015; 77). Herudover fungerer interviewerens også som en, der er interesseret i netop interviewpersonens holdinger og meninger om det valgte emne (Kvale & Brinkmann 2015; 133).

Ud fra dette, er det kvalitative forskningsinterview altså særlig relevant for at få en indsigt i interviewpersonernes livsverden. Der ønskes en indsigt i, hvordan interviewpersonerne

oplever corona nedlukningerne, og om det har haft en betydning for dem og deres indlæring, og derudover om det har haft en effekt i forhold til ensomheden og motivationen på studiet.

Da hele vores projekt er udarbejdet ud fra en abduktiv tilgang, er de udførte kvalitative interviews også udarbejdet således, da vi først har haft en undren omkring, hvorvidt der var en sammenhæng mellem virtuel undervisning og en øget ensomhed blandt universitetsstuderende. Herefter har vi gennem forskellige teoretikere forsøgt at forklare og forstå de fænomener vi så, samt undersøge sammenhængen mellem disse (ATU). Derefter har vi med dette lavet interviews med de studerende på RUC for at få flere svar på vores undren. Med dette som baggrund, gør den kvalitative interviewmetode, at vi kan få et indblik i de studerendes forklaringer, oplevelser og tanker omkring hele situationen omkring virtuel undervisning på baggrund af corona. Ud fra dette kan vi arbejde videre med vores projekt og have en langt dybere forståelse for, hvordan de enkelte interviewpersoner oplever corona og virtuel undervisning, samt hvordan de tillægger det betydning i deres hverdag under corona (Kristensen og Hussain 2019; 19).

Forberedelser af kvalitative interviews

Vi har forberedt os til at foretage de kvalitative interviews ved udarbejde en interviewguide, som vi har arbejdet med undervejs i vores litteratursøgning. Vi har diskuteret, hvilket formål vores interviews skulle have, og hvilke spørgsmål vi skulle stille interviewpersonerne så vi får belyst de emner vi gerne vil undersøge, og får deres holdninger til disse. I forbindelse med dette fandt vi frem til, at vi gerne ville have belyst spørgsmål inden for emnerne; ensomhed, corona, virtuel undervisning, ensom ifm. virtuel undervisning og overvejelser om at droppe ud. Ud fra disse tematikker udarbejdede vi nogle åbne spørgsmål, der lagde op til, at interviewerens kunne uddybe løbende.

Forberedelserne til at finde interviewpersonerne foregik ved, at vi kontaktede et helt samfundsvidenskabeligt bachelor hold i deres Facebookgruppe, og spurgte om nogen kunne have lyst til at deltage i vores interviews. Ved vores forberedelser til interviewene kom vi frem til, at vi ønskede at interviewe seks personer for at få en bred undersøgelse, som kunne give os nogle dybdegående besvarelser til vores emne, men også en overskuelig mængde data at analysere ud fra. I forberedelsesprocessen tog vi også en beslutning om, at interviewpersonerne skulle være ligeligt fordelt i forhold til køn, og vi valgte derfor at

interviewe tre mænd og tre kvinder. Da vi ikke havde mulighed for at komme i kontakt med studerende fra de andre hold, valgte vi at kontakte vores eget hold omkring medvirken i vores interviews. Vi gjorde dem opmærksomme på, at vi søgte nogle interviewpersoner, som vi ikke havde haft så meget privat eller social kontakt med ifm. de gange vi har været på universitetet. Vi gjorde os overvejelser omkring dette for, at vores interviewpersonerne blev mindst muligt påvirket af forudindtagede indtryk af os og evt. ville fremstå på en bestemt måde over for os (Kvale og Brinkmann 2015; 139).

Grundet Covid-19 havde vi ikke mulighed for at mødes med vores interviewpersoner fysisk, og vi udførte derfor vores interviews over Teams. Under forberedelserne til interviewene var vi opmærksomme på de problematikker, der kan være i forbindelse med at lave interviewene virtuelt. Computerstøttede interviews kan have den udfordring, at kropssprog ikke bliver en del af samspillet mellem interviewer og interviewperson (Kvale og Brinkmann 2015; 205). Vi har derfor været opmærksomme på, at vores interviewpersoner skulle have kamera på, så vi kunne se dem, og at de kunne se os, så der ikke opstod nogle misforståelser mellem interviewer og interviewperson.

Udførelse af kvalitative interviews

I dette afsnit vil der blive gennemgået, hvordan vores kvalitative interviews er blevet udført, og hvilke overvejelser vi har gjort os inden og efter udførelsen.

Som tidligere nævnt er vores interviews blevet udført over Teams, dette har vi været nødsaget til grundet corona. Da vi havde fundet vores interviewpersoner delte vi et link med dem, som de kunne tilgå på den planlagte tid. Før vi startede interviewet, introducerede vi den pågældende interviewperson til emnet, så de havde en forståelse af, hvilke emner vi ville komme til at berøre under interviewet.

Under interviewet var vi to gruppemedlemmer til stede. Vi valgte, at det skulle være det samme gruppemedlem, som skulle agere interviewer gennem alle vores seks interviews. Dette valgte vi på baggrund af, at vi ønskede, at alle vores interviewpersoner skulle have den samme personlige påvirkning af intervieweren. Vi har før udførelsen gjort os overvejelser omkring, hvordan talemåde og kropssprog påvirker interviewpersonen, og ville derfor gøre denne ens for alle vores interviewpersoner. Det andet gruppemedlem som var til stede under interviewene var skiftende. Dette skiftende gruppemedlem stillede opfølgende spørgsmål

undervejs i interviewene, hvis personen havde yderligere spørgsmål til interviewperson. Det var som udgangspunkt kun opinionsintervieweren, der stillede spørgsmål under interviewene (Kvale og Brinkmann 2015; 134).

Vi havde udarbejdet en interviewguide, som primært var delt op i emner som vores interviewer kunne følge undervejs. Interviewguiden blev udarbejdet, så vores kvalitative interviews blev semistruktureret, og vores interviewer kunne stille opfølgende spørgsmål undervejs (Poulsen 2019; 103). Afslutningsvis blev interviewpersonen spurgt, om de havde noget at tilføje, eller havde nogle spørgsmål, hvis ikke, blev interviewet afsluttet.

Kodning af interviews

I vores interviewguide har vi valgt at fokusere på fire overordnede tematikker; corona, virtuel undervisning, ensomhed ifm. corona og overvejelser om at droppe ud af studiet. Udover disse har vi også valgt at have fokus på fællesskab og tilhørsfølelsen hos de studerende som et emne. Ud fra disse tematikker har vi brugt en temacentreret tilgang til kodningen af vores interviews for at danne et overblik over, hvilke svar vi har fået fra de forskellige interviewpersoner inden for de forskellige tematikker, så vi lettere kan analysere på disse. Dette har vi valgt, da vi ønsker at gå i dybden med hvert tema ved at sammenligne svarene fra alle interviewpersonerne inden for et tema (Thagaard 2004; 158-159).

Denne kodning indgår som første beskrivende fase i vores analyse, hvor vi skaber et overblik over det materiale, vi har fået ud af vores interviews. Dette gøres gennem en beskrivende matrice, hvor temaerne fremgår horisontalt og interviewpersonernes udtalelser vertikalt. Ved denne kodning indgår blot hovedpointerne fra interviewpersonerne og altså ikke hele interviewet i sin fulde længde, der ligger vedlagt som bilag (Thagaard 2004; 160-163).

Kodningsskemaet er vedhæftet i bilagene til projektet.

Resultater af kodning

Ud fra vores kodning, hvor vi har sammenlignet svarene fra de seks interviewpersoner inden for kategorier, vil vi herunder redegøre for de generelle udsagn, der er kommet inden for disse temaer. Inden for ensomhed ser vi en stor enighed om, at ensomhed består i følelsen af at være alene, som både kan være fysisk i den forstand, at man er isoleret fra andre, men også en form for psykisk ensomhed hvor ensomheden ligger i følelsen, da man godt kan føle sig

ensom, selvom man fysisk er sammen med andre mennesker. Herudover fortæller interviewpersonerne også, at den ensomhed de har følt under corona, som meget er studie-baseret, regner de med forsvinder, lige så snart vi må komme tilbage til studiet.

I forbindelse med corona situationen har de fleste interviewpersoner givet udtryk for, at 1. semester var bedre end 2. semester, da der trods alt var mulighed for fremmøde et par gange om ugen. Det har altså været værst at være helt lukket ned med udelukkende virtuel undervisning. Derudover giver flere også udtryk for, at det har været lettere for dem at håndtere ensomheden og den virtuelle undervisning, da de har boet med veninder eller kærester, hvorimod en person fortæller, at det har været rigtig hårdt, da hun, alene, flyttede hjemmefra under corona, hvoraf flere af de andre interviewpersoner også udtrykker, at hvis de havde boet alene ville det have været endnu hårdere og mere ensomt.

Med hensyn til den virtuelle undervisning siger samtlige studerende, at den ene positive ting ved nedlukningen har været videoforelæsningsne, der har været gode, da de skaber en større fleksibilitet, så man f.eks. også har tid til et studiejob. Derudover mener de, at det faglige udbytte i 2. semester har været dårligere, da alt undervisning er foregået online, modsat 1. semester, hvor øvelsesgangene primært var fysisk. Interviewpersonerne giver udtryk for mangel på sparring med de andre studerende samt forelæseren. Der bliver også givet udtryk for, at det er svært at stille spørgsmål, da det virker mere afbrydende virtuelt end fysisk. Derudover kommer en frustration over manglende overblik og kommunikation fra forelæsere og opfølgernes side også til udtryk, dette gør, at de studerende også bliver forvirrede og mindre motiverede.

Under kategorien ensomhed i forbindelse med virtuel undervisning fortæller interviewpersonerne, at det især er gået ud over motivationen, at man bare kigger ind i en skærm. Mange siger, at det føles som om, man er helt alene om opgaverne og den store mængde læsning, selvom man godt ved, at alle de andre står i samme situation. Der bliver lagt vægt på, at hvis man blot kunne kigge over på en sidemakker og føle en slags opbakning, i f.eks. de ting der er svære at forstå, så ville det hele være mere overskueligt. Motivationen bliver også udfordret ved, at man selv skal stå for at få læst og se forelæsningsne, man kan hurtigt komme til at lave noget andet, hvis man f.eks. sidder i sin seng med en computer, der ligeså godt kunne afspille Netflix i stedet for en forelæsning.

Ift. overvejelser om at droppe ud siger alle interviewpersoner, at de ikke for alvor har overvejet at droppe ud. Herunder er der to personer, der er helt sikre på, at det er det rigtige valg ikke at droppe ud, hvor de andre på et eller andet tidspunkt har overvejet, om

uddannelsen er det rigtige valg. Det, der har spillet en rolle for, om de vil blive på RUC, har i høj grad været forhåbningen om, at når man må komme tilbage på studiet, så vil motivationen og glæden ved at studere vende tilbage.

I forbindelse med det fællesskab de studerende føler under corona, har de fleste fortalt, at deres helt tætte venner ses de stadig med, men at de lidt mere perifære venskaber er gledet lidt ud. Samtlige interviewpersoner har givet udtryk for, at de ikke kender særlig mange fra holdet, og ikke rigtig har dannet venskaber udover projektgruppen og klyngegruppen fra 1. semester. Derudover bliver der givet udtryk for, at de administrative grupper, der er blevet dannet i 2. semester til holdøvelser ikke skaber samarbejde, der går ud over det kollegiale og opgaveløsning, hvilket mange synes er ærgerligt, da de kom til RUC på baggrund af en forhåbningen om et tæt og godt fællesskab, hvilket corona har bremset. En af interviewpersonerne skiller sig ud ved at mene, at hun er blevet positivt overrasket over, at nogle stadig har haft lyst til at socialisere på Teams, hvilket de andre ikke har været inde på. Der bliver især lagt vægt på, at det manglende fællesskab påvirker fagligheden, da man ikke på samme måde relaterer og interagerer med sine medstuderende, og bruger hinanden til at opnå større fagligt udbytte.

Resultater af kvalitative interviews

De udførte kvalitative interviews resulterede, at vi fik en masse viden omkring vores interviewpersoners egne holdninger, oplevelser og erfaringer omkring corona situationen, og deres oplevelser med den virtuelle undervisning. På den måde kan vi igennem vores udvalgte interviewpersoner, opnå en dybere og langt større forståelse for, hvordan netop hver enkelt har forholdt sig til situationen omkring corona og virtuel undervisning. Da vi havde lavet alle interviews stod vi tilbage med en følelse af, at de netop var blevet uddybet godt, som vi havde håbet på, gennem vores tilgang med de semistrukturerede interviews. Dog må det siges, at flere af de svar vi fik overraskede os en del, og det er helt sikkert noget, vi har tænkt over løbende under udformningen af interviewene, og efterfølgende har gjort os overvejelser omkring. Mange af de interviewede personer, sagde nemlig ikke at de var så ensomme, som vi havde regnet med de ville sige. Vi fandt det meget passende at udføre vores interviews semistrukturerede, som tidligere beskrevet, da netop denne form gav en god mulighed for struktur gennem interviewet, men samtidig gav en bred mulighed for at uddybe personlige erfaringer.

Alle seks interviews er blevet transskriberet direkte ud fra de lydfiler, vi havde liggende på vores telefoner. På den måde, giver det en bedre mulighed for, at vi som interviewere kan citere med henblik på analysen. Herudover giver det god mulighed for, at læseren kan læse alle interviews fuldkommen til ende. Herefter er alle interviews blevet kodet, i form af et skema, hvor de er blevet inddelt efter kategorier, og hvilke temaer svarene hører til under. De er blevet delt op således, at der er et område der handler om corona, et om virtuel undervisning, et om fællesskaber og et om ensomhed. På den måde giver det os bedre mulighed for at finde de citater, der passer til de forskellige temaer vi vil belyse i vores problemformulering og underspørgsmål i analysen. Citaterne i form af kodningen skal ydermere være med til at skabe en klar tråd til vores udvalgte teori, og dermed styrke vores pointer gennem opgaven endnu mere.

Noget vi kunne have gjort anderledes i vores gennemførelse af semistrukturerede interviews, kunne have været at interviewe studerende fra andre universiteter end vores eget, dette ville gøre muligheden for, at interviewpersonerne blev påvirket af bias mindre. En anden ting vi kunne have gjort anderledes i udførelsen af vores interviews kunne have været ikke at interviewe førsteårsstuderende, men derimod interviewe studerende, der havde oplevet at gå på universitetet før Covid-19 begyndte. Dermed ville vi kunne få et indblik i deres oplevelse af universitetslivet uden corona sammenlignet med deres oplevelse af universitetslivet med corona.

Kvalitetsvurdering

Validiteten i projektet sikres, da vi direkte har transskriberet det interviewpersonerne har sagt under deres interviews, og derefter anvendt citaterne fra det de har sagt i vores analyse. Det, at interviewpersonerne taler og samtidig optages sikrer projektet validitet i og med, at de ikke har tid til at tænke længe over, hvad de skal svare, og ikke kan ændre deres svar. Dermed er det deres umiddelbare og reelle besvarelser vi inddrager i analysen, og vi undersøger dermed det vi har til hensigt at undersøge i projektet (Kvale & Brinkmann 2015; 318).

Projektets kvalitative interviews' reliabilitet sikres, da vores interviewguide er udført ud fra en objektiv tilgang, hvor vi har prøvet at opnå et så detaljeret billede som muligt af, hvordan projektets interviewpersoner har oplevet den virtuelle undervisning under corona. Dette detaljerede billede af virkeligheden bidrager det faktum, at vores interviews er semistrukturerede, da dette gør samtalen mere flydende og giver interviewpersonerne bedre

mulighed for at udtrykke sig om, hvordan de virkelig har oplevet nedlukningen af universiteterne. Dermed er der en indre sammenhæng mellem det vi vil undersøge og vores resultat (Kvale & Brinkmann 2015; 318). Dog kan reliabiliteten påvirkes i en negativ retning, af det faktum, at interviewpersonerne kan blive påvirket af bias, da de har en smule kendskab til os, der interviewer (Thagaard 2004; 101).

Analyse

I denne analyse har vi valgt at analysere med udgangspunkt i den indsamlede empiri fra vores kvalitative interviews med 2. semesters universitetsstuderende på RUC, og analysere disse ud fra vores valgte teori, der inddrager henholdsvis en sociologisk og en PRR vinkel.

Hvordan oplever RUC-studerende den virtuelle undervisning under corona-nedlukning?

Coronas indflydelse på RUC-studerende

Corona pandemien, der blev startet i slutningen af 2019, har haft en stor indflydelse på vores alles hverdag. Indledende i interviewene har vi forsøgt at belyse og spørge ind til, hvorvidt corona nedlukningerne har påvirket interviewpersonerne overordnet. På baggrund af dette fik vi mange forskellige svar fra de seks informanter, der har haft hver sin oplevelse med corona nedlukning. *“Jeg vil sige, at indtil for en måneds tid siden havde jeg det rigtig godt, men for en måneds tid siden kunne jeg godt mærke, at jeg begyndte at knække lidt selv”*. En af interviewpersonerne beskriver for os, at det har været ekstremt hårdt, at være lukket ned. Derudover beskriver en anden af de interviewede personer, *“I det her semester, der synes jeg det har været hårdt, både socialt men også skolemæssigt, i forhold til fagligheden”*. Flere af de interviewede personer beskriver, at det har været rigtig svært og udfordrende at være hjemsendt og lukket ned, ikke mindst på grund af det faglige, men også på baggrund af, at det sociale ikke har kunnet eksistere og vedligeholdes på samme måde. Dog er det ikke alle, der kun har oplevet negative konsekvenser ved, ikke at kunne være fysisk til stede med deres medstuderende under corona. En af de interviewede personer beskriver at, *“Jeg har haft mistet et par venner, i og med at jeg ikke snakker med nogen fra gymnasiet lige så meget som jeg gjorde før. Men det har også gjort, at jeg har fået et tættere venskab med nogle andre venner, som jeg nu her ses ofte med, vi har en lille boble på fem mennesker”*. Her nævnes der netop, at det har haft et udfald i at miste venner, men samtidig har personen oplevet et tættere knyttet venskab til de nære venner, personen havde i forvejen.

Den manglende fysiske tilstedeværelse

Eftersom, at corona nedlukningerne har gjort, at alle har været hjemsendt fra deres studie det sidste halve års tid, og kun i begrænset omfang har kunne være fysisk på deres studie sidste

halvdel af 2020, har vi spurgt ind til, hvordan de interviewede personer oplever den virtuelle undervisning.

“Jeg føler ikke man når op på det niveau som man kunne nå op på.

I forhold til opfølgningerne, så har man måske siddet inde med et spørgsmål i plenum, men så gider man ikke helt spørge om det”. Her udtaler en studerende, at det også kan være svære at stille spørgsmål virtuelt, hvor en anden studerende fortæller: “den der kommunikation mellem os studerende, den er der ikke på samme måde, hvis der var noget jeg ikke forstod så har jeg ikke en ved siden af mig jeg kan spørge. På den måde sidder jeg bare for mig selv og tænker “nå, det forstod jeg ikke”.

Som udtalelserne ovenfor understreger, så er der mangel på kommunikation mellem de studerende internt på studiet, som ikke eksisterer i samme omfang, som når man er fysisk til stede. Dette kan overføres til Baumans begreb om ‘ikke-steder’ og ‘tomme-steder’. Bauman taler netop om, at man udelukkende slår sig ned i disse ‘ikke-steder’, for hurtigst muligt at forlade dem igen, da der er så mange forskellige slags ‘gæster’ i disse rum, som man ikke nødvendigvis normalt ville interagere med på samme måde, som man ville have gjort, hvis man var i et fysisk rum. På den måde bliver man automatisk nødt til at tilsidesætte sine egne forventninger og vaner når man indgår i disse rum. *“Uanset hvad der skal gøres eller bliver gjort på ‘ikke-steder’, skal alle deres gæster føle sig hjemme uden at opføre sig, som om de virkelig er hjemme”* (Bauman 2000; 134). Dette er netop det, den interviewede beskriver, at der sker i det virtuelle rum på Teams. Personen følger med i undervisningen og prøver så godt som muligt at få udbytte ud af den, men samtidig spørger personen ikke ind ved undren over pensum-stoffet eller kommunikerer på samme måde med en sidemand, da denne sidemand ikke er til stede i det virtuelle rum. Endvidere kan dette også sættes i perspektiv med Meyrowitz’ begreb om informationsflow, der netop understreger, at man ikke længere nødvendigvis har den samme ide om menneskers adfærd og handlinger, da elektroniske medier og virtuel undervisning går ud over de steds-bundne situationer som vi er vant til at befinde os i, når vi deler informationer.

Front, back og middle-region i forbindelse med virtuel undervisning

Som en videreudvikling af Meyrowitz’ begreb om informationsflow, ser han sig kritisk på Goffmans begreber om front- og backstage, da han mener, at der er kommet en tredje og ny region, i forbindelse med de elektroniske mediers indtag. Han mener, at det er vigtigt stadig at have en back-region, som er ens private sted for, at man kan performe sin front-region

udadtil. Dog mener han, at når disse to smelter sammen så dannes der en middle-region, som gør det muligt for andre at få et 'side-view' med ind i en persons back-region. Da de studerende sidder online derhjemme og modtager virtuel undervisning, kan man netop snakke om, at ens normale front-region og back-region smelter sammen og danner den nye middle-region som Meyrowitz snakker om. *"Jeg finder mere tryghed i at stille spørgsmål fysisk. Jeg føler mig ikke tryk, på samme måde som jeg ville gøre hvis jeg var i et fysisk rum, fordi der ville jeg føle mig tryk ved dem jeg sad ved siden af. Tryghed betyder sindssygt meget, den virtuelle undervisning har også påvirket min interaktion med lektorerne"*. Som udtalt, føler personen sig ikke tryk ved at stille et spørgsmål i plenum på Teams. Der bliver beskrevet, at det ville have været noget andet, hvis man havde siddet ved siden af en person man var tryk ved og kendte bedre. Dette svar fra en af de interviewede personer er et eksempel på, at man ikke nødvendigvis ønsker at give alle andre i plenum et 'sideview' ind i ens back-region, hvor man er, når man befinder sig hjemme, fordi man ikke finder en tryghed i at invitere folk indenfor i ens privatliv. Meyrowitz belyser dette perspektiv, og præsenterer ydermere at adskillelsen af tid og rum skaber en anden form for distinktion og overlap når man befinder sig i et virtuelt rum, end når man sidder i et fysisk rum og performer sin front-region. Dette kan endvidere overføres til hans begreb om 'sense' og 'place', der beskriver, at med de elektroniske mediers tiltagen sker der en sløring mellem det offentlige og det private, og derfor kan det være svært at finde ens sociale plads i et virtuelt rum, da man ikke nødvendigvis ønsker at invitere alle indenfor i ens back-region og dermed private rum.

Fællesskabernes plads i det virtuelle rum

Med Meyrowitz' begreb om middle-region, kan man videre fortolke og belyse, hvorvidt dette kan overføres til den måde RUC-studerende indgår og forsøger at opretholde fællesskaber gennem det virtuelle rum. *"Jeg tror ift. min inderkreds og nærmeste venner, der har jeg lært, at jeg er nødt til at have nogen jeg kan ses med regelmæssigt. Så på den måde er vi måske nærmere blevet mere tætte også fordi jeg er flyttet sammen med en af mine veninder, så der er faktisk blevet knyttet nogle tættere bånd til dem"*. En af de interviewede personer beskriver, ligesom i en af de tidligere udtalelser, at man bliver nødt til at holde fast på ens tætte relationer, og ses med nogle få under corona, for stadig at holde gang i sine venskaber og være social. Dog er det ikke altid lige nemt i forhold til fællesskabet med ens nye medstuderende, beskriver flere af dem. *"Jeg mangler i hvert fald en nemmere måde at*

interagere med folk hvor det ikke bare er skolerelateret via projekt eller via vores klynger til opsamling, så jeg mangler at snakke med nogen hvor det ikke altid handler om f.eks. økonomi og PRR". Som det beskrives, kan det være svært for de studerende at opretholde fællesskaber, eller eventuelt indgå i nye, fordi de ikke kan interagere med hinanden på samme måde virtuelt, som man kan fysisk. Som Bauman beskriver det, er et fællesskab et trygt og varmt sted, hvor man kan slappe af. Dog tilføjer han, at man uden for disse fællesskaber skal være på vagt og holde skarpt øje. Bauman snakker herudover videre om forskellige former for fællesskaber, der kan overføres til de fællesskaber, der opstår gennem den virtuelle undervisning, nemlig 'knagefællesskaber' eller 'flygtige fællesskaber'. Disse kendetegnes ved overfladiske og kortvarige fællesskaber, som er den type fællesskaber som interviewpersonerne forsøger at forklare, at der i højere grad opstår gennem det virtuelle rum end i virkeligheden. Som der netop bliver beskrevet, så savnes der "*nogle tættere bånd*" til de medstuderende, som ikke nødvendigvis omhandler det faglige. Endvidere er det ikke kun Bauman, der beskriver den måde fællesskaber opstår og former sig, for det lægger Meyrowitz' også vægt på. Som han beskriver, sker der en automatisk 'os' og 'dem' følelse når man indgår i et fællesskab, hvor 'os' er dem man som individ ville have nemmere ved at lukke med ind i ens back-region, da man fysisk ville have større mulighed for at skabe en gruppeidentitet og socialisere sig, og på den måde betro sig til ens egen gruppe. "*Jeg føler mig ikke tryk, på samme måde som jeg ville gøre hvis jeg var i et fysisk rum, fordi der ville jeg føle mig tryk ved dem jeg sad ved siden af*". Her beskrives dette ved, at man kun ville have lyst til at lukke en anden studerende ind i ens back-region, som man er tryk ved og indgår i et dybere fællesskab med. Hermed vil man ikke lukke folk fra et overfladisk og kortvarigt knagefællesskab ind. Meyrowitz beskriver endvidere, at der sker en socialisering når man f.eks. går fra gymnasiet til universitetet og skal danne nye relationer og fællesskaber. Disse relationer mener han ikke kan dannes på samme måde i et virtuelt rum som Teams, da det gør det langt svære at etablere nye fællesskaber. "*Det har da forringet venskabet, og potentielt nye venskaber som ikke opstår, fordi der ikke har været fysisk adgang på skolen*". Det virtuelle rum sætter altså en stopper for at nye venskaber potentielt kunne opstå, fordi man ikke længere er fysisk til stede, men sidder virtuelt bag en skærm, hvilket gør, at man ikke får delt den specielle information med hinanden og får dannet en gruppeidentitet.

Den positive side af virtuel undervisning

Der skal ikke lægges skjul på, at de RUC-studerendes oplevelse af virtuel undervisning ikke

kun har været negativ og problematisk. Den har nemlig også været positiv på flere punkter. *“Overordnet set så synes jeg, at det med online undervisning kan være et rigtig godt aspekt. F.eks. sådan noget som en forelæsning på kun et kvarter, så giver det måske mere mening at gøre det online end at man skal mødes ude på RUC, hvis man nu har en times transport”*. De studerende nævner som en positiv side af sagen, at der skabes langt mere fleksibilitet og bedre mulighed for at strukturere ens egen hverdag mere. Derved må man sige, at selvom der er sket en adskillelse af tid og rum, så påpeger de studerende, at der findes gode aspekter i en form for virtuel undervisning. Med Baumans begreb om flydende modernitet og Meyrowitz’ begreb om informationsflow, må det siges, at selvom der ikke længere er mulighed for de samme bindinger og fortøjninger, som der var i det førmoderne samfund, så må denne nye fleksibilitet og forøgede individualitet også ses som en positiv ting. *“Det er jo vildt smart, at man bare kan se videoerne når det passer, man kan holde de pauser man har lyst til og man kan tage de noter man har lyst til”*. Ydermere nævnes det igen, at den form for struktur det giver de studerende, er noget de lægger stor vægt på og værdsætter, da det skaber en større mulighed for den enkelte at kunne efterleve den måde at studere på, de selv ønsker. Dermed er adskillelsen af tid og rum ikke kun en negativ ting, men i høj grad også et positivt aspekt, der gør det langt lettere at være studerende i dag og f.eks. passe andre fritidsaktiviteter eller et studiejobs ved siden af.

Delkonklusion

Det må siges, at der er en overvægt af negative ting, der påvirker de interviewede personer. Flere af dem synes, det er hårdt at sidde hjemme og de føler samtidig, at deres fællesskaber til deres medstuderende er der i meget lav grad, eller er ikke eksisterende. På den måde opstår der kun overfladiske knagefællesskaber, som Bauman beskriver det på grund af den virtuelle undervisning. Ydermere skaber det en utryghed i form af, at flere ikke længere ønsker at stille spørgsmål og deltage lige så aktivt, da de ikke ønsker at invitere ‘fremmede’ med ind i deres back-region eller give dem et sideview. Dog skaber det senmoderne samfunds virtuelle undervisning en stor fleksibilitet og muligheden for at strukturere sin egen hverdag i højere grad end før i tiden.

Hvordan påvirker virtuel undervisning ensomhed hos universitetsstuderende?

I forbindelse med corona nedlukningerne har der været et stort fokus på, at dette skaber øget ensomhed blandt unge. Når der er blevet talt om unge har det i høj grad været gymnasieelever eller yngre unge, altså ikke de universitetsstuderende. Derfor fandt vi det interessant at spørge ind til, hvordan de universitetsstuderende har oplevet ensomhed ifm. virtuel undervisning og corona.

Alene om opgaven

“Ifi. studiet så bliver det en svær ting og det bliver tungt, at man sidder alene med det. Det er bare mig og min computer og nogle bøger. Det tror jeg også, at der er en følelse af ensomhed i, at det ligesom kun er mig og mit eget, min byrde, mit ansvar at lære det, der skal læres og man føler sig lidt opgivende i modsætning til hvis jeg hver dag skulle op og ud på RUC og mødes med alle jer og have en følelse af, at det er noget vi skal i fællesskab.”

Som denne interviewperson fortæller, så er det hårdt at sidde med hele opgaven, ifm. studiet, for sig selv, da man ikke kan spejle sig i sine medstuderende som man ville, hvis man skulle tage hen til studiet. Dette hænger sammen med Meyrowitz' teori om, at man har behov for rumligt og tidsmæssigt at flytte sig for at kunne skifte rolle samtidig med, at man mangler en gruppe som man kan relatere til, og som man føler relaterer sig til en selv.

“I virtuel undervisning er man sammen med en masse mennesker men man føler sig alene. Der sidder 50+ mennesker, der har den samme undervisning, men man føler, at man sidder helt alene.”

Denne studerende påpeger også, at man føler, at man sidder alene med opgaverne til øvelserne og forelæsningerne. Dette er på trods af, at man kan se på Teams præcis hvor mange andre, der deltager i mødet. Dette kan forklares ved, at disse studerende ikke har haft en ordentlig fysisk start sammen, f.eks. gennem rustur og andre fælles aktiviteter, hvor man skal komme hinanden nær og give slip på facaderne. Dette har gjort, at der ikke er sket en naturlig socialisering og dannelse af gruppeidentitet, hvor de studerende har fået indsigt i hinandens back region, hvor man lærer hinanden at kende og bliver trygge ved hinanden. Disse studerende ville muligvis ikke føle sig ligeså alene over Teams, hvis de havde sociale bånd til deres medstuderende og forelæsere.

Manglende fysisk samvær

“Jeg vil helt klart foretrække at være sammen fysisk, men det er nok også pga. det sociale, da det er meget mindre ‘menneskeligt’ at sidde med en skærm, hvor man ikke kan se hinandens udtryk, det bliver bare mere personligt fysisk.”

Her ses det tydeligt, at de studerende savner den fysiske omgang med hinanden, da dette styrker det sociale fællesskab, som de mangler. Denne person påpeger, at det føles mindre menneskeligt at være i kontakt over en skærm, da det kan være svært at tyde hinandens kropssprog. Disse kropssprog er også noget man ville få indsigt i under en socialisering, da man netop lærer hinandens særpræg at kende, som kropssprog, der netop lettest kan ses, hvis man kan se hele personen og ikke kun ansigtet. I socialiseringen er der en stor udveksling af information, der for Meyrowitz ikke blot er personlige oplysninger, men også information om social handling, som man bruger til at finde en fælles social adfærd så man ikke misforstår hinanden. Herunder er kropssprog vigtigt, da mange kropslige udtryk kan misforstås, hvis ikke man allerede har en grundlæggende forståelse af hinandens handling. Her kan man også se, at der mangler et fællesskab, da de studerende ikke kan tyde hinanden.

“Selvom vi i 1. semester fik lov til at møde op, så er det ikke fordi jeg følte at jeg fik et udbytte af nye venner på samme måde som hvis det havde været et normalt 1. semester år hvor det havde været normale aktiviteter, rustur eller andre ting man foretage sig.”

Som tidligere nævnt mener denne studerende også, at venskaberne ville have blomstret i langt højere grad, hvis der i 1. semester havde været mulighed for de tilknytnings og sammenrustningsaktiviteter som normalt får de nye studerende til at danne venskaber og fællesskaber. Disse aktiviteter kunne også have skabt holdbare grupper og fællesskaber, der muligvis kunne have løftet glæden og motivationen for 2. semesters virtuelle undervisning.

Fællesskab og trygge rammer

“Så skulle det være at føle sig utilstrækkelig, altså at det nogen gange kan føles som om de andre har meget bedre styr på tingene end en selv. Og så hjælper det jo helt sikkert ikke at man kommer og føler sig uforberedt fordi man måske ikke har set forelæsningsen eller fået læst nok ift. hvad man ved andre har eller forestiller sig, at andre har. Jeg tænker, at der er mange der går og har det på den måde som jeg har det.”

Her italesætter interviewpersonen, at han har svært ved at motivere sig selv, da den virtuelle undervisning er ekstra hård. Dette gør, at han er mindre forberedt end han gerne ville være til

øvelserne, hvilket får ham til at føle sig utilstrækkelig, og at de andre er bedre og har mere styr på tingene. Bagved dette udsagn ligger frygten for at blive til grin og sige noget dumt, hvilket tydeligt viser manglen på et fællesskab blandt de studerende, da et fællesskab, efter Baumans definition, skal være et sted, hvor man kan fejle uden frygten for at blive gjort til grin. Fællesskabet for nye studerende er rigtig vigtigt for indlæringen, da man skal turde stille spørgsmål, hvis der er noget man ikke forstår samt turde svare på spørgsmål der bliver stillet af underviseren, da man bedst får noget ud af undervisningen ved aktivt at deltage.

“Jeg har følt mig ensom på den måde, at jeg startede på en ny uddannelse, kender ikke nogen og kender stadig ikke særlig mange og der føler jeg på en eller anden måde, at på papiret er jeg en del af et eller andet fællesskab og så alligevel ikke rigtigt, og det har fået mig til at føle mig sådan lidt som Palle alene i verden.”

Konsekvensen af mangel på fællesskab pba. mangel på socialisering i studiestarten, som sidenhen ikke er blevet bedre i løbet af studiet, da al undervisning er foregået på Teams eller som optagede videoer, ses her hos den studerende, der føler sig alene. I forlængelse af, at de studerende er startet på et studie, formodes det, at de har dannet en gruppeidentitet, at de har fået en ‘dem’ og ‘os’ følelse, hvor de kan se det signifikante ved lige den gruppe de er i, og hvordan denne adskiller sig ud fra andre, men dette er ikke opnået. Ved den virtuelle undervisning deltager de studerende i de samme aktiviteter som opsamlings, øvelsesgange og projekt workshops, men trods dette føler de sig stadig alene og ensomme, da der ikke er skabt et fællesskab, altså en tryghedsramme, der kan støtte op om dem. Som den studerende nævner ovenover er det hele nyt og når man ikke kender nogen, så føler man, at man står udenfor fællesskabet, selvom der muligvis slet ikke er et fællesskab at blive lukket ude af.

“Jeg mangler i hvert fald en nemmere måde at interagere med folk, hvor det ikke bare er skolerelateret via projekt eller vores klynger til opsamling, så jeg mangler at snakke med nogen hvor det ikke altid handler om økonomi og PRR.”

Denne studerende efterspørger et rum, hvor man kan tale om noget, der ikke kun er fagligt. Et venskabeligt miljø, hvor man kan lære hinanden at kende og derved få et tættere fællesskab, som også i undervisningen hjælper ved, at man tør deltage. Men da Teams netop fungerer som et ‘ikke-sted’ så lægger det ikke op til, at man bliver og hygge-snakker, hvilket er hvad den studerende faktisk efterspørger. Dermed påvirker den virtuelle undervisning også, at de studerende socialiserer endnu mindre, da de ikke lige bliver hængende, som man måske ville have gjort efter en fysisk forelæsning.

Ensomhed

“Når jeg ikke længere har et formål for dagen og har nået de ting jeg skal, det er der hvor jeg sidder og bliver ensom og især om aftenen rammer det rigtig hårdt.”

Denne interviewperson er den eneste, der under corona har boet alene, og derfor har hun følt, at der har været nogle huller, hvor hun ikke havde noget at tage sig til, hvilket har ført til, at hun har følt sig ensom. Der har manglet et gøremål på tidspunkter af døgnet, der normalt ville være blevet fyldt ud af sociale relationer, hvilket efterlader mere tomrum til bl.a. at tænke over, at man føler sig alene.

“Der er nogle dage som er meget, meget mørke hvor man tænker, at det hele også er lige meget og tænker hvorfor tager jeg overhovedet en uddannelse fordi jeg sidder jo bare herhjemme alligevel.”

Samme studerende fortæller, hvordan hun nogle dage har følt sig så ensom, at hun ikke vidste om hun havde lyst til at fortsætte på studiet. Dette viser, hvor vigtigt et fællesskab er i forbindelse med studiestart, og hvordan den virtuelle undervisning ikke er nok for dannelsen af disse fællesskaber. Den studerende fortæller, at det handler om, at hun alligevel bare sidder derhjemme, og på den måde føler sig isoleret fra gruppen, selvom alle sidder derhjemme. Det er altså vigtigt for de studerende at møde fysisk op og se hinanden for at danne fællesskaber. Derudover skal det pointeres, at flere af interviewpersonerne påpeger, at hvis de havde boet alene ville de i højere grad have følt sig ensomme, derfor spiller det også en rolle om man har andre relationer, ud over studiet, man socialt kan færdes med ift. hvordan man føler og håndterer ensomhedsfølelsen under corona.

Fællesskaber der fungerer

På trods af, at den virtuelle undervisning for mange har begrænset dannelsen af venskaber og følelsen af et fællesskab på holdet, så har den smule fysiske aktivitet i løbet af 1. semester dog ført til nogle positive gruppedannelser.

“Jeg vil sige, at jeg har kendskab til dem jeg snakkede med på 1. semester og så har jeg ikke rigtig udvidet min horisont på den måde, så venskabs mæssigt føler jeg jo ikke jeg har mistet noget. Det eneste jeg synes er ærgerligt er, at jeg ikke har kendskab til alle sammen og det ville jeg jo gerne, fordi vi jo er 85 mennesker eller sådan noget, og det kan måske tælles på en hånd hvor mange jeg kender godt.”

Denne studerende fortæller, at hun dannede nogle venskaber til enkelte på holdet som hun stadig taler med, og at hun i virkeligheden synes, at det er mest ærgerligt, at hun ikke kender

alle på holdet. Dermed har der været en smule fællesskabsdannelse, bare ikke nok til, at hele holdet har fået en fælles gruppeidentitet, men at nogle personer trods alt har lukket hinanden ind.

“Vi (tryghedsgruppen) skriver faktisk stadig en del sammen. Jeg tror vi har været ret heldige og alle har været bevidste om, at vi er i en lidt særlig situation og det er vigtigt, at vi prøver at holde fast i hinanden i højere grad og så måske også, at vi har været heldig og ramme en god tryghedsgruppe i starten.”

I starten af 1. semester blev de studerende delt ind i tryghedsgrupper, der netop skulle hjælpe med at starte en fællesskabsdannelse. Denne interviewperson føler sig heldig over at være havnet i en god tryghedsgruppe, hvor de har været bevidste om, at hvis de skal have en god studiestart under corona, er det vigtigt at arbejde for at holde kontakt for at pleje fællesskabet. Her ses det, at denne tryghedsgruppe har skabt en gruppeidentitet med fællesnævneren, at de er studerende under corona. De har dannet en ‘os’ tilgang ved at støtte hinanden i at klare den hårde coronatid, hvilket for denne studerende har gjort det lettere at klare 2. semester med virtuel undervisning uden at føle sig ensomme, da han selv udtaler, at det har været vigtigt at skrive sammen med sine venner for at tjekke, hvordan de alle har det.

“Jeg er dog blevet overrasket af flere omgange over, at der, nok fordi vi alle er i samme situation, stadig har været en lyst til at engagere sig lidt med hinanden socialt, hvor jeg faktisk følte, at vi ‘bondede’ selvom det var over Teams og nogle ikke engang havde kamera på.”

Denne studerende mener heller ikke, at den virtuelle kommunikation helt har bremset det sociale element i studielivet. Hun har oplevet, at der har været flere initiativer til at mødes over Teams og netop tale om andre ting end blot det faglige. Modsat nogle af de andre studerende mener hun, at man faktisk godt kan lære hinanden at kende over Teams, også selvom nogle ikke har kamera på. Dette viser, at selvom det kan være svært at danne fællesskaber og føle sig tryk på et medie som Teams, så er det ikke umuligt og heller ikke kun dårligt for det sociale. Idet, at Teams er et ‘tomt sted’ og altså som udgangspunkt er betydningsløst, så er det op til de studerende selv at skabe en betydning, som f.eks. at danne fællesskaber på Teams, da rummet ikke af sig selv lægger op til det, som campus gør med fredags caféer og andre sociale rum og begivenheder.

Delkonklusion

De studerende har ikke haft mulighed for, at danne tætte fællesskaber eller en gruppeidentitet, selvom der under studiestart var mulighed for fysisk at se hinanden. De studerende kan ikke tyde hinanden over Teams og er også utrygge ved at sætte sig selv på spil over mediet pga. det manglende fællesskab, der ellers burde gøre dem trygge i undervisningssituationen. Samtidig føler de studerende sig meget alene med opgaverne, da de ikke bliver konfronteret med, at de andre studerende også har det hårdt, da ingen vil tabe ansigt overfor hinanden ved at lukke de medstuderende ind i deres back region. Når de studerende føler sig alene med opgaverne, og ikke kan bruge hinanden til at støtte sig op af, opstår der en ensomhed, der for nogen kan gå ud over lysten til at studere. Selvom nogle føler sig ensomme, og ikke føler de har nogen at støtte sig op af, så er der andre, der trods den anderledes studiestart har dannet nogle fællesskaber og godt kan finde ud af at vedligeholde disse vha. Teams og andre medier. Dermed er Teams ikke kun et medie, der bremser muligheden for fællesskaber, da man også kan bruge det til at komme tættere på hinanden.

Hvilke konsekvenser har virtuel undervisning for universitetsstuderendes læringsudbytte og engagement?

Hvordan påvirker virtuel undervisning

For at kunne forstå, hvilke konsekvenser denne virtuelle undervisning kan have må vi først kigge på, hvad et virtuelt undervisningsrum, som Teams, er, og hvordan det fungerer og påvirker studerende og undervisere. Som tidligere nævnt fungerer Teams som et 'ikke-sted' ved, at det er et rum studerende og undervisere kommer ind i, har undervisning, og så går igen. Det fungerer altså ikke som et sted, hvor man bliver i en lille pause eller taler videre når undervisningen er slut. I stedet lægger man bare på. Samtidig kan man argumentere for, at Teams også er et 'tomt sted', da det netop er et betydningsløst rum, der i denne coronatid bruges indtil det normale klasselokale eller auditorium kan benyttes igen, hvorefter Teams-rummet ikke længere vil blive benyttet på samme måde. Dette kan ses i den store vægt de studerende lægger i, at det at være fysisk på studiet er meget bedre end undervisning over Teams. *“Jeg mangler et formål, eller at føle jeg har nået et mål med den her undervisning, på samme måde som jeg gjorde med 1. semester, men hvor vi mødte op på skolen, det gav en anden følelse af, at man nåede et mål når dagen var slut.”*

Som denne interviewperson udtrykker, så er følelsen af at opnå et mål til stede fysisk, men manglende ved det virtuelle rum. Til dette kan man koble Meyrowitz' teori om 'sense of place', altså den følelse de studerende har af at høre til på studiet. Denne følelse af ikke rigtig at kende sin plads i studielivet kan være påvirket af den virtuelle undervisning, da den har bremset det sociale og dermed gjort, at mange har følt sig mindre motiveret og afkoblet fra studiet. *"Det er svært for mig og jeg føler mig afkoblet fra det, at gå på et studie. Det er lidt en skør ting når man aldrig er et sted fysisk - vi har jo, på vores hold, stort set ikke lært nogen at kende og kender ikke underviserne."*

Som Meyrowitz allerede i 1985 skrev om, så påvirker den virtuelle kommunikation altså de relationer og interaktioner, som før i tiden var stedbundne. Som denne studerende fortæller, så føles det underligt, måske endda forkert, ikke at være fysisk tilstede i en situation, som man havde forventet ville være fysisk.

Motivationen for studiet

De studerende fortæller, at det er svært at holde fokus, når man har undervisning virtuelt.

"Når det både er så nemt lige at komme til at hive telefonen frem og det samme med computeren, hvis man ligger også ser en forelæsning som man synes er lidt kedelig. Der er mange ting der påvirker, at man ikke kan holde fokus."

Meyrowitz mener, at distinktionen mellem situationer bestemmer hvor meget en persons adfærd kan variere, hvilket bestemmes af tid og rum. Her spiller et medie som Teams, eller videforelæsninger, en stor rolle, da disse er med til at adskille tid og rum. Fysisk befinder man sig det samme sted når man ser Netflix og slapper af, og når man skal fokusere på en forelæsning eller følge med i en opfølgning. Distancen mellem de to rollers adfærd er meget stor, og under normale omstændigheder ville der også være en stor rum og tidsmæssig distance imellem ved, at man skulle tage op til RUC. Nu, hvor det hele ofte foregår det samme sted, er det svært for de studerende at påtage sig adfærden fra den studerende mens de f.eks. stadig ligger i deres seng, hvilket skyldes den manglende tid og rum distinktion, der skal give plads til rolleskiftet. Omvendt ville en studerende også have svært ved at tage en lur midt i et fysisk klasselokale på studiet.

"Det er virkelig fraværende, at have online undervisning, man føler at underviseren er til stede men så alligevel ikke, man føler ikke, at man får det fulde ud af undervisningen."

Hvor undervisningen er hård og svær for de studerende, så påvirker den virtuelle undervisning også forelæserne, hvilket de studerende også lægger mærke til og føler giver dem en dårligere undervisning. Dette kan skyldes, at underviseren ufrivilligt gennem Teams bliver tvunget til at lukke 50+ studerende med ind i sin back region. Underviseren performer en autoritær rolle med stor viden, der ift. førsteårsstuderende skal fremstå selvsikker, og som en, der kan guide dem i et nyt studieliv. Denne rolle passer dårligt sammen med en baggrund af et rodet hus eller lejlighed og måske med nogle børn, der larmer i baggrunden, hvilket under coronas hjemmeundervisning har været svært at undgå. Derfor har underviserne heller ikke haft samme mulighed for at øve op til deres performance i en back region for derefter at performe den endeligt på en front region, da disse er smeltet sammen til middle region, hvilket dermed gør performancen ringere, og dette oplever de studerende.

“Undervisninger kokser nogle gange og videregivelsen af informationer fungerer heller ikke. F.eks. med vejleder møder, det gør det svære at skrive projekt, når det hele foregår virtuelt, hvis det var, at vi f.eks. mødtes fysisk, og lærte ham at kende, så vi nemmere kan forstå den feedback som han nu giver.”

Samtidig mangler den sociale relation også til underviserne, da Teams, som tidligere nævnt, er et ‘ikke-sted’, og både studerende og underviser forsvinder lige så snart undervisningen er slut, hvilket ikke giver mulighed for efterfølgende spørgsmål eller en hyggelig samtale, der muligvis ikke relaterer sig direkte til undervisningen. Dette påvirker den kommunikation, der foregår mellem underviser og studerende, da Teams som medie forstyrrer den fælles forståelse af den sociale adfærd i en studiesammenhæng, da det netop ikke er fysisk som normalt. Denne virtuelle undervisning kan på lang sigt påvirke den sociale adfærd på studierne, da de nye studerende ikke er blevet socialiseret og har fået indsigt i den information, som der plejer at blive videregivet ved en studiestart.

“Så der er noget trygt i, at jeg kan sidde herhjemme, men det ligger også i, at jeg kun behøver at deltage på et minimalt plan, hvis det er det jeg har lyst til den dag. Så man bliver ikke automatisk engageret og det har helt klart en indvirkning på indlæringen for mig.”

Modsat underviserne, der tvinges til at lukke de studerende med ind i back region, så har disse interviewede studerende ikke været tvunget til f.eks. at have kamera på eller tændt mikrofon ifm. undervisning på Teams. Dette gør, at de studerende i langt mindre grad har deltaget. Som denne interviewperson siger, så kan man deltage på minimalt plan, hvis man ikke har lyst, og man får derfor langt mindre ud af undervisningen. Dette skyldes, at de

studerende ikke har lyst til at lukke hinanden ind i deres back region, da de ikke har fået dannet en gruppeidentitet og derfor ikke er trygge ved at give indsigt i dette lidt hellige sted, der kun er deres. Man har måske ikke lige ryddet op eller redt håret, måske ligger man i sin seng og laver noget andet imens, og dette stemmer heller ikke overens med rollen som studerende.

Konsekvenser af et manglende fællesskab

“Jeg synker helt ned i min egen boble, jeg stiller aldrig nogen spørgsmål til undervisningen selvom jeg, f.eks. i økonomi sidder og tænker “du kunne tale russisk til mig lige nu for jeg forstår ingenting”. Jeg har fået så lidt ud af det, at jeg ikke ved hvilke spørgsmål jeg skal stille og så giver jeg lidt op på det fordi det kræver så meget af en selv.”

Mange af de studerende beskriver, at det føles som om de sidder helt alene med arbejdet, hvor det hermed også bliver endnu hårdere, da man ikke kan se eller mærke, at de andre også finder det svært. Dette tyder på, at der ikke er blevet dannet et fællesskab, som Bauman beskriver det; en tryghedsramme, hvor man indbyrdes kan relatere til hinanden og der ikke bliver gjort nar, hvis man fejler. Dette fællesskab ville muligvis skabe et rum, hvor man på Teams også turde stille spørgsmål, selvom man måske føler, at man er den eneste, der ikke forstår det, da man ville være tryk ved, at gruppen ikke ville grine eller synes, at man er dum.

“Den der kommunikation mellem os studerende, den er der ikke på samme måde, hvis der var noget jeg ikke forstod så har jeg ikke en ved siden af mig jeg kan spørge. På den måde har indlæringen været anderledes, og ikke så god som den kunne have været.”

Som denne studerende også påpeger, så stiller man ikke spørgsmål virtuelt, som man ville have gjort normalt, da man fysisk måske lige kunne hviske spørgsmålet til en sidemakker, hvilket ikke er muligt i et Teamsmøde. Interviewpersonen fortæller også, at det er på baggrund af dårlig kommunikation mellem de studerende, at man ikke får stillet spørgsmål, hvor en anden studerende fortæller: *“Det negative er nok, for mig, at det er svært at motivere sig og så er det jo også sværere socialt fordi man ikke rigtig ved hvem man er sammen med, vi har jo kun set hinanden nogle få gange før nedlukningen og ellers har det været på skærmen.”* Det ses her, at de studerende ikke føler, at de ved hvem hinanden er, altså der har ikke været en socialisering, hvor de har kunne lukke hinanden ind i deres back region for at kunne danne et fællesskab og blive trygge ved hinanden. Det, at de studerende har en dårlig kommunikation, og ikke stiller de spørgsmål de sidder inde med, påvirker indlæringen,

hvilket er en stor konsekvens af den virtuelle undervisning, da en manglende afklaring også senere hen kan betyde, at man har misforstået stoffet og evt. ender med at dumpe sin eksamen.

Overvejelser om at droppe ud

De studerende siger alle, at de ikke rigtig vil droppe ud, men størstedelen har dog overvejet om det er den rigtige uddannelse de har valgt.

“Indimellem har jeg overvejet det, men ikke sådan seriøst, men jeg er helt sikker på, at hvis bare man havde haft det sociale og faglige, at kunne spejle sig i nogle undervisere på noget andet end skærmen, så ville mine overvejelser have været mindre end de er nu.”

Denne studerende siger også, at hans overvejelser omkring hvorvidt studiet er det rigtig for ham, ville have været markant mindre, hvis blot han havde kunnet spejle sig mere i underviserne, og hvis det sociale og faglige havde været bedre. Som nævnt tidligere så er der mange ting, der spiller ind ift. lysten til studiet, herunder motivation og fællesskab, som der også nævnes her. Motivationen påvirkes af, at ens front og back region smelter sammen til denne middle region, hvor man både skal kunne slappe af, men også performe som studerende. Oveni i dette har man ikke lyst til at give indsigt i sin back region til ens medstuderende, da der ikke er blevet dannet en gruppeidentitet, altså et fællesskab som man føler sig tryk i endnu.

“Det tror jeg faktisk også er en af grundene til, at jeg ikke har overvejet at skifte studie for tænke at skulle starte et helt nyt sted og danne relationer på ny over internettet, det kan jeg slet ikke overskue.”

Som denne interviewperson fortæller, så magter hun ikke at skulle danne helt nye relationer virtuelt, hvilket er en af grundene til at hun bliver på RUC. Dette skyldes, at de medstuderende på det nuværende studie trods alt allerede har fået indblik i noget af hendes back region, der muligvis har været hårdt at afgive, og derfor har hun ikke lyst til at starte forfra.

“Jeg skal selvfølgelig have hele oplevelsen med, det har også holdt mig fra at droppe ud, for der er noget ved RUC der bare er helt anderledes end alle mulige andre steder, det skal jeg selvfølgelig have lov at opleve.”

Samtidig nævner flere interviewpersoner, at de regner med, at når corona er væk, og man kan komme fysisk tilbage på studiet, så bliver det hele meget bedre. De ser altså frem til, at kunne

få denne socialisering, og opnå en gruppeidentitet og danne et fællesskab, hvilket Bauman netop også pointerer, at alle higer efter at indgå i et trygt fællesskab, så dette er også en motivationsfaktor for at blive på studiet. Derudover kan oplevelsen med virtuel undervisning senere hen virke som en forstærkende 'os'-følelse, da man har været sammen om at overkomme nogle hårde semestre.

Delkonklusion

Det virtuelle rum, Teams, fungerer som et 'ikke-sted' og et 'tomt sted' ved, at det er et rum man kortvarigt befinder sig i, mens man har undervisning, holder møde eller andet fagligt relevant. Derudover er det tomt ved, at det blot bruges som et nød tiltag under Covid-19 krisen. Dette får de studerende til at føle sig mindre knyttet til studiet og ikke rigtig kende deres rolle som studerende. I forlængelse af, at al undervisning foregår virtuelt er motivation også faldet. De studerende har svært ved at skifte rolle fra at slappe af derhjemme til at skulle agere som studerende, da Teams adskiller tiden og rummet som det kræver at kunne skifte mellem vidtstrakte roller. Derudover bliver både studerende og underviserne påvirket af, hvordan Teams sammensmelter front og back region til et middle region, hvor man ufrivilligt giver indsigt i hinandens back region, og samtidig ikke får mulighed for at øve sig nok på sin front region performances. De studerende har ikke haft en grundig socialisering, og dermed ikke dannet en gruppeidentitet eller fællesskab, hvilket også påvirker deres lyst og mod på deltagelse i undervisningen, da de ikke føler sig trygge.

Trods alle disse konsekvenser, som den virtuelle undervisning har haft på motivationen og engagementet for de studerende, er overvejelserne om at droppe ud ikke alvorlige, da de ser frem til muligheden for, at studiet bliver bedre efter corona.

Dermed kan det konkluderes, at disse studerende ikke har fået ligeså meget ud af 2. semester som de kunne have, hvis det havde været fysisk, men at de stadig har mod på at fortsætte og tror på, at det nok skal blive bedre både socialt og fagligt.

Konklusion

Efter vores udførelse af vores analyse og på baggrund af de indsamlede empiri, kan vi først og fremmest konkludere, at den virtuelle undervisning har haft forskellig indflydelse på de interviewede personer under de forskellige corona nedlukninger. Dog er der en klar overvægt af negative følger, som de interviewede personer nævner den virtuelle undervisning har været medskaber til. Den virtuelle undervisning opleves blandt andet som et fravær af de normale bånd og fællesskaber, man ville knytte, ved at være til stede med andre af sine medstuderende på campus. Grundet denne ikke tilstedeværelse opstår der knagefællesskaber igennem Teams, som et produkt af ikke at kunne interagere med hinanden fysisk. Dermed kan den virtuelle undervisning, for nogle, være med til at skabe en form for utryghed ved ikke at have et nært fællesskab til andre, der kan medføre, at man trækker sig endnu mere væk fra det virtuelle rum, og på den måde undgår at lukke andre ind, eller give dem et sideview af ens privatliv. Dog kan det også konkluderes, at der opstår positive følger ved den virtuelle undervisning, da flere fremhæver, at det skaber en langt større fleksibilitet og andre former for hverdagsstruktur, hvor man kan afspille forelæsninger efter ens eget behov

Endvidere kan vi konkludere, at det virtuelle rum, som Teams, kan have en stor effekt på, hvordan de studerende oplever en øget ensomhed. I takt med, at man ikke er fysisk til stede, danner man ikke fællesskaber og gruppeidentiteter på samme måde. Herudover sker der en øget ensomhed i form af, at samarbejdet mellem deres medstuderende er meget minimalt. Dette sker blandt andet på baggrund af, at de ikke ønsker at tabe ansigt overfor hinanden ved at lukke andre ind i deres back region. På den måde er der nogle af de studerende, der føler en ensomhed i form af det manglende fællesskab, hvilket kan gå ud over lysten til at studere. Dog kan det også konkluderes, at flere faktisk føler, at de fællesskaber de nåede at danne i 1. semester er endnu stærkere grundet omstændighederne, og på den måde er kommet endnu tættere på hinanden.

Ydermere kan det også konkluderes, at den virtuelle undervisning har konsekvenser for de studerendes læringsudbytte og engagement til studiet. Teams er et 'ikke-sted' og dermed også et kortvarigt rum man befinder sig i, derfor føler de studerende sig ikke lige så tilknyttet til studiet, som de muligvis kunne have gjort ved fysisk tilstedeværelse. Den virtuelle undervisning skaber også mindre motivation for flere af de studerende, og samtidig har de svært ved at finde deres plads som studerende i det virtuelle rum, da studie og privatsfære er

sammensmeltet til et sted. Dette gør, at både studerende og undervisere har svært ved at skelne tingene ad, ift. hvornår de skal spille hvilke roller. Det kan også konkluderes, at den socialisering, der ikke har fundet sted, som ville have været med til at danne relationer, har haft en stor betydning for de studerendes engagement og læringsudbytte ifm. studiet. Dog må det også konkluderes, at selvom de studerendes motivation har været i bund, har det ikke fået dem til for alvor at overveje at droppe ud, da de alle har en forventning om, at det hele ser lysere ud på den anden side af corona, og man igen kan danne nye fællesskaber og søge tryghed hos hinanden i den fysiske tilstedeværelse.

Samlet set kan der konkluderes, at den virtuelle undervisning har haft nogle positive konsekvenser i form af større fleksibilitet og enkelte styrkede fællesskaber. Derudover kan der konkluderes, at den virtuelle undervisningsform har skabt flest negative følger, og har ledt til en øget ensomhed blandt vores interviewpersoner. Fællesskabsfølelsen og kommunikationen mellem de studerende svækkes, når alt skal foregå virtuelt. Dette kan vi konkludere, har haft negative konsekvenser i forhold til de studerendes motivation og læringsudbytte. Dermed må det til slut konkluderes, at sammenhængen mellem virtuel undervisning og en øget ensomhed kan ses i flere variabler såsom f.eks. manglende fællesskab, fravær fra studiet og mindre motivation. Dog ses det hos flertallet af vores interviewpersoner, at de ikke har følt sig mere ensomme pba. corona. Ydermere er der forskellige former for konsekvenser ved den virtuelle undervisning såsom mangel på lyst til studiet og mindre engagement.

Perspektivering

I dette afsnit sætter vi projektet i perspektiv bl.a. med henblik på vores egen tilknytning og perspektiv på projektet, og hvordan undersøgelsen fra UCN omkring virtuel undervisning, ser på nogle af de samme problematikker, som vi har taget op i løbet af projektet.

Vores perspektiv på projektet

Som tidligere nævnt, har vi igennem dette projekt arbejdet abduktivt ved, at vi startede ud med en undren omkring, hvordan den virtuelle undervisning påvirker studerende ift. ensomhed, men også deres faglighed og motivation til studiet. Denne undren er startet ved, at vi, som nævnt tidligere, selv går på 2. semester på RUC og dermed selv har mærket frustrationen ved den virtuelle undervisning. Derfor ville vi gerne undersøge, hvordan man kunne forklare hvad, der gør, at man er demotiveret og ensom selvom man på Teams både kan se og høre sine medstuderende. Med vores egen undren fandt vi frem til teoretikerne Joshua Meyrowitz og Zygmunt Bauman, der begge italesætter hvordan medier påvirker vores kommunikation og relationer. På baggrund af disse teoretikere udarbejdede vi nogle generelle tematikker vi gerne ville have belyst af vores interviewpersoner, hvilket også var emner vi selv har diskuteret indbyrdes, hvordan vi har oplevet under corona. Dermed er hele projektet båret af vores egen oplevelse og undren omkring corona-krisen og dens påvirkning af os som studerende.

Det vi tager med fra projektet er, at langt færre end vi havde regnet med har følt sig meget ensomme, hvilket er et positivt resultat ift., at vi også har oplevet, at vores medstuderende føler et enormt pres ifm. dette semesters virtuelle undervisning. Herefter har vi overvejet, hvordan dette projekt kunne bredes endnu mere ud og blevet mere relevant, hvis vi havde tiden og midlerne til det. Vi har gennem projektet gjort os tanker om interviews gennem en fokusgruppe, hvoraf den ene skulle være fysisk og den anden virtuelt f.eks. på Teams, for at kunne sammenligne, hvordan kommunikation og samvær foregår forskelligt i hhv. det fysiske og virtuelle rum. Dette ville have været meget relevant ifm. at undersøge, hvor det virtuelle rum lider mangler, som vi har fået bekræftet i denne opgave, at det gør. Derudover ville vi også have fundet det relevant og spændende at undersøge en bredere gruppe, f.eks. nogle fjerde eller sjette semester studerende, der har haft en almindelig intro tid med rustur osv. for at kunne undersøge i dybden om den introperiode og tiden uden corona har gjort, at de

studerende havde lettere ved kommunikation over Teams, ved allerede at have et fællesskab. Dette ville styrke denne opgaves påstande markant, hvis vi kunne sammenligne svarene fra nogle studerende på øvrige hold. Til slut kunne man brede opgaven mere ud ved også at gøre brug af kvantitative undersøgelser og finde ud af, hvordan studerende på andre universiteter har oplevet nedlukningerne og den virtuelle undervisning. Det vores undersøgelse kan bruges til er at vise, hvordan et udsnit af de studerende på Sambach har oplevet at gå på studie under Covid-19, og hvilke udfordringer restriktioner og nedlukninger har medført ifm. deres studielyst og sociale samvær med hinanden, samt hvordan nogle aspekter af den virtuelle undervisning viser sig at have en positiv indvirkning.

UCN's undersøgelse

Vi vil perspektivere vores kvalitative projekt til et bredt kvantitativt plan. Dette vil vi gøre ved at perspektivere til UCN's kvantitative undersøgelse af hvordan den virtuelle undervisning har påvirket studerende og undervisere på 10 forskellige videregående uddannelser. Denne undersøgelse indeholder en masse bred og solid data omkring det emne vi har undersøgt i dette projekt (Georgsen & Qvortrup; 7). I vores interviews fandt vi ud af, at flere af vores interviewpersoner følte at kontakten mellem underviser og studerende, f.eks. i forhold til spørgsmål til undervisningen, blev mindsket og forværret under den virtuelle undervisningen. Dette fænomen bekræftes i UCN's undersøgelse fra undervisernes side, hvor en stor del af de undersøgte undervisere mener, *“at der har været mindre fælles diskussion, mindre studenteroplæg, mindre forsøg og mindre 1-1-dialog mellem underviser og studerende”* (Georgsen & Qvortrup; 9).

I forhold til læringsudbyttet ved normal undervisning sammenlignet med læringsudbyttet ved virtuel undervisning, mente flere af vores interviewpersoner, at deres læringsudbytte var højere, da de havde normal undervisning. Dette ses også i UCN's undersøgelse, hvor de fleste af de adspurgte studerende føler, at deres faglige udvikling er blevet ringere efter omlægningen til den virtuelle undervisning. Statistisk set i UCN's undersøgelse; *“siger 6 ud af 10 studerende, at deres faglige udvikling har været dårligere end normalt”* (Georgsen & Qvortrup; 11). I projektets interview ses det, at flere føler, at det sociale element i undervisningen er blevet dårlige under den virtuelle undervisning, bl.a. fordi de studerende ikke sidder i samme rum, hvilket gør det sociale vanskeligere. Dette tydeliggøres også i UCN's undersøgelse, hvor resultatet viser, at de studerende oplever *“at have fået frataget*

deres sociale studiemiljø under nedlukningen” (Georgsen & Qvortrup; 14) og det faktum, at der har været meget fokus på opretholdelse af undervisningen under Covid-19-nedlukningen, har medført, at *“der generelt ikke været et stort fokus på at etablere sociale aktiviteter online”* (Georgsen & Qvortrup; 15). Denne undersøgelse giver dermed et bredt perspektiv, på det vi undersøger i vores projekt.

Litteraturliste

Bøger:

- Andersen, M. H., Jørgensen, L. & Davidsen, S. (2019), *Litteratur - og informationsøgning i samfundsvidenskaberne* i Kristensen, C. J. & Hussain, M. A. (2019), *Metoder i samfundsvidenskab*, Samfundslitteratur, Frederiksberg.
- Andersen, H. & Kaspersen, L. B. (2013), *Klassisk og moderne samfundsteori*, Hans Reitzels Forlag, København.
- Bauman, Z. (2002), *Fællesskab - En søgen efter tryghed i en usikker verden*, Hans Reitzels Forlag, København.
- Bauman, Z. (2000), *Flydende modernitet*, Hans Reitzels Forlag, København.
- Jensen, M. D. & Kvist, J. (2019), *Hvordan laver man en stærk analysestrategi* i Kristensen, C. J. & Hussain, M. A. (2019), *Metoder i samfundsvidenskab*, Samfundslitteratur, Frederiksberg.
- Kaspersen, L. B. (2001), *Introduktion til en samfundsteoretiker*, Hans Reitzels Forlag, København.
- Kristensen, C. J. & Hussain M. A. (2019), *Samfundsvidenskabelige metoder, hvad er det?* i Kristensen, C. J. & Hussain, M. A. (2019), *Metoder i samfundsvidenskab*, Samfundslitteratur, Frederiksberg.
- Kvale, S. & Brinkmann, S. (2015), *Interview - det kvalitative forskningsinterview som håndværk*, Hans Reitzels Forlag, København
- Meyrowitz, J. (1986), *No Sense of Place*, Oxford University Press Inc, Oxford
- Poulsen, B. (2019), *Semistrukturerede interviews* i Kristensen, C. J. & Hussain, M. A. (2019), *Metoder i samfundsvidenskab*, Samfundslitteratur, Frederiksberg.
- Thagaard, T. (2004), *Systematik og indlevelse - En indføring i kvalitativ metode*, Akademisk forlag, København.
- Thagaard, T. (2004), *Systematik og indlevelse : en indføring i kvalitativ metode*, Akademisk Forlag, København

Online artikler:

- Berlingske (2021), *Tæller universitetsstuderende ikke som unge mennesker under coronakrisen?*

<https://www.berlingske.dk/laesere/taeller-universitetsstuderende-ikke-som-unge-menn>

esker-under-coronakrisen [14.4.2021].

- Brandt, K. B. V. (2020), *Overblik: Danmark lukker ned igen - her er de nye restriktioner*,
<https://www.tv2lorry.dk/lorryland/overblik-danmark-lukker-ned-igen-her-er-de-nye-restriktioner> [5.4.2021].
- Brix, L. (2021), *Nye studerende har været hurtigere til at overveje at droppe ud*,
<https://www.djoefbladet.dk/artikler/2021/3/nye-studerende-har-v-ae-ret-hurtigere-til-a-t-overveje-at-droppe-ud.aspx> [17.4.2021].
- Christensen, M. B. (2020), *Her er de nye restriktioner, der skal lukke Danmark ned igen*,
<https://nyheder.tv2.dk/politik/2020-12-16-her-er-de-nye-restriktioner-der-skal-lukke-danmark-ned-igen> [5.4.2021].
- Friis, R. (2021), *Universiteterne trækker endnu et kort strå i genåbningen*,
<https://uniavisen.dk/universiteterne-traekker-endnu-et-kort-straa-i-genaabningen/>
[16.4.2021].
- Hagemann, S. (2021), *Corona slog hårdt: Dobbelt så mange unge blev ensomme*,
<https://bupl.dk/artikel/corona-slog-haardt-dobbelt-saa-mange-unge-blev-ensomme/>
[16.4.2021].
- Kølln, T. (2021), *Undersøgelse: Flere studerende er ensomme og overvejer at droppe ud*,
<https://www.akademikerbladet.dk/aktuelt/2021/februar/undersoegelse-flere-nye-studerende-er-ensomme-og-vil-droppe-ud> [16.4.2021].
- Mikkelsen, M. 2020, *Gymnasieelever visner ved fjernundervisning*,
<https://www.kristeligt-dagblad.dk/danmark/gymnasieelever-visner-ved-fjernundervisning> [22.4.2021].

- Ottosen, J. (2021), *Tidslinje over coronakrisen: hvad skete der og hvornår?*, <http://thinkeuropa.dk/politik/tidslinje-over-coronakrisen-hvad-skete-der-og-hvornaar> [5.4.2021].

Hjemmesider:

- Uddannelses- og Forskningsministeriet (2021), *Onlineundervisning går ud over studerendes læring*, <https://ufm.dk/aktuelt/pressemeddelelser/2021/online-undervisning-gar-ud-over-studerendes-laering> [6.4.2021].
- UCN (2021), *Undersøgelse af undervisning under COVID-19 nedlukning*, <https://www.ucn.dk/forskning/forskningsprogrammer/professionsudvikling-og-uddannelsesforskning/covid-19-undervisning> [20.4.2021].
- ATU midt, *Forskningsstrategier*, https://atumidt.dk/sites/default/files/aktiviteter/forskningsstrategier_mc.pdf?fbclid=IwAR2B10oC8gMb2lN3w0lcMiyvIO50-ByMEEIh7N-ds70fUMbxehMLOG4KR3E [24.5.2021]

Rapporter:

- Dansk Magisterforening (2020), *Coronakrisens konsekvenser for studerende*, <https://dm.dk/media/37822/coronakrisens-konsekvenser-for-studerende.pdf> [14.4.2021]
- Elsevier (2021), *The Lancet Regional Health - Europe* https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S266677622030020X?fbclid=IwAR2HYsF8_ksviGTcPCjJw_1lQI0GRpsbvbvVN3Sfi4ij7AhmfGQjIN_J8Bs [3.4.2021]
- Georgsen, M. & Qvortrup, A. (2021), *Erfaringer og oplevelser med online undervisning på 9 videregående uddannelsesinstitutioner i foråret 2020*,

<https://www.ucn.dk/Files/Billeder/ucn/Forskning/COVID%2019%20undervisning%20samlet%20rapport.pdf> [6.4.2021].

- Statsministeriet (2020) Pressemøde den 7. december 2020

<https://www.stm.dk/presse/pressemoedearkiv/pressemoede-den-7-december-2020/>
[4.2.2021].